

ŽELEZAR

Jesenice, 6. novembra 1986

številka 44 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradašnja, lektorica — novinarka Lilijana Kos, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarka Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserović in Diana Huseinbašić. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Izobraževanje kadrov za Jeklarno 2

Izobraževanje kadrov za novo jeklarno je bilo načrtovano že v investicijskem programu, začelo pa se je spomladi leta 1985, hkrati z uvajanjem procesnih računalnikov. Teoretično in praktično izobraževanje poteka doma in v tujini, zaključeno pa bo sredi decembra letos.

V sodelovanju s firmo Manesmann-Demag so program in načrt izpopolnili in točno opredelili, koliko kakšnih delavcev bomo dali na določeno delovno mesto. Izobraževanje v tujini in pri domačih dobaviteljih opreme vodi Manesmann-Demag, za več kot polovico potrebnih kadrov pa smo teoretično izobraževanje organizirali v okviru Centra usmerjenega srednjega izobraževanja.

Pri izobraževanju kadrov za novo jeklarno so poleg delavcev centra za usmerjeno izobraževanje in naših strokovnjakov kot predavateljev sodelovali tudi delavci strokovnih služb in temeljnih organizacij Železarne. Pomagali so predvsem pri prevajanju tehnične dokumentacije in sestavljanju skript ter reševanju problemov s svojega področja (energetika, vzdrževanje, transport).

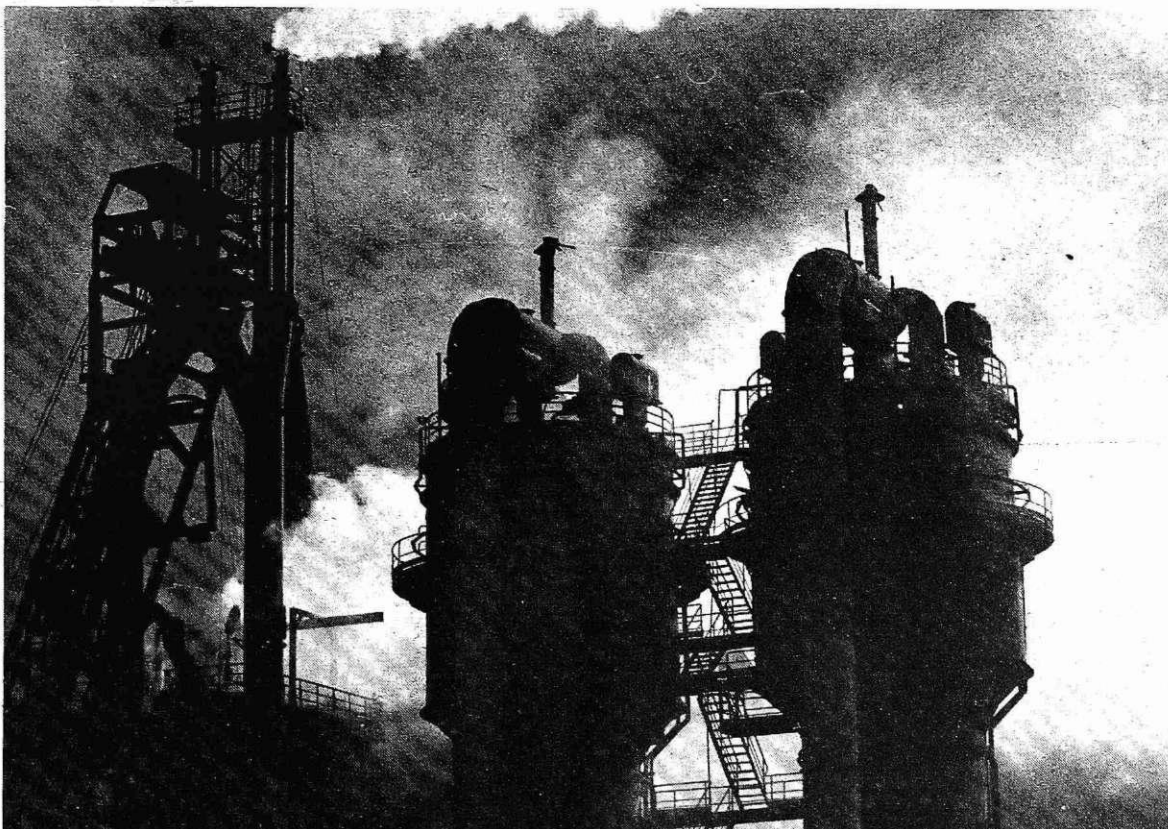
Odziv na izobraževanje delavcev za novo jeklarno je bil odličen, saj je bila udeležba kljub temu, da je bilo izobraževanje v prostem času, vedno stoddostno.

V novi jeklarni bo delalo čez tristo delavcev, predvsem iz stare jeklarnne in Plavža. Teoretičnega dela izobraževanja doma so se delavci Plavža udeleževali, s praktičnimi izkušnjami pa so veliki problemi, ker imajo na Plavžu premalo delavcev, da bi si lahko privoščili še večtedensko praktično usposabljanje v tujini ali pri domačih dobaviteljih. Ker so praktične izkušnje za nemoteno delo v novi jeklarni nujno potrebne, jih bodo morali pridobiti ob montaži proizvodnih naprav.

Prehodno obdobje od zagona nove jeklarnne do ukinitve stare jeklarnne in plavžev bo zaradi pomanjkanja delavcev izredno kritično. Ker bo isto število zaposlenih moralo vsaj nekaj časa delati na dveh koncih, bo potrebno veliko razumevanja in solidarnosti, da bomo prebradili začetne težave, dokler ne bomo v novi jeklarni proizvedli zahtevane količine in kvalitete izdelkov.

Ker se bodo omenjeni kadrovske problemi pojavili že v januarju 1987, bodo zaradi izjemnih okoliščin potrebni tudi izredni ukrepi. Čeprav so takšni ukrepi zelo neprijetni, bodo v prehodnem obdobju nujno potrebni, od naše zrelosti, solidarnosti, dela in pripravljenosti pa bo odvisno, koliko časa bodo trajali.

Lilijana Kos

Plavž (foto: B. Grce)

Danes seje vseh treh zborov

Danes, 6. novembra, se bodo na ločenih sejah sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor skupščine občine Jesenice. Poleg potrjevanja zapisnika zadnjih sej, imenovanja dveh organov skupščine in delegatskih vprašanj so delegatom vseh treh zborov v razpravo in opredeljevanje predložene še naslednje zadeve:

INFORMACIJA O GRADNJI PREDORA KARAVANKE IN O PRIPRAVAH ZA GRADNJO AVTOCESTE HRUŠICA — VRBA

Informacijo o gradnji predora Karavanke in o pripravah na gradnjo avtoceste Hrušica — Vrba delegatom posreduje Skupnost za ceste Slovenije. Gradnja predora na osnovi skupne pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo iz leta 1977 je v polnem teku. V dosedanjih pripravljanih delih je bila opravljena regulacija Save, delno zgrajen novi odsek magistralne ceste Jesenice — Kranjska gora, z nekaterimi sanacijami cestnega prehoda skozi Jesenice, in zgrajen je bil most bodoče avtoceste čez Savo. Letos pomladi je bila odkopana in zasidrana varovalna portalna stena vhoda v predor in opravljen izkop 120.000 kub. metrov materiala, ki je bil uporabljen za nasip bodočega mejnega prehoda na južni strani Save. V poletnih mesecih so bila opravljena obsežna pripravljala dela, postavljeno je bilo naselje, delavnica, betonarna, kompresorska postaja, laboratorij, skladišče in druga vzporedna dela. 12. avgusta so pričeli z vrtanjem predora v geološko

neugodni hribini, ki diktira počasno napredovanje del. V začetni fazi je dnevno napredovanje okrog enega metra, kasneje pa bo to napredovanje hitrejše.

V zvezi z gradnjo predora bodo do začetka visoke turistične sezone poleti 1987 dokončali magistralno cesto Jesenice — Mlaka. Izdelani so tudi projekti za premaknitev železniške proge Jesenice — Področja in izgradnjo podvoza. Zaključeni pa niso nekateri postopki za pridobivanje zemljišč za mejni plato in magistralno cesto, ki bi jih morali takoj in brez odlašanja dokončati.

V posebnem koordinacijskem telesu, ki ga je ustanovil Izvršni svet Skupščine občine Jesenice in v katerem je tudi investitor projekta Karavanke, pomagajo usklajevati interese in reševati probleme, ki jih gradnja predora prinaša v tekoče življenje. To pa je še kako pomembno glede na čvrsto postavljene roke, na katere je Jugoslavija vezana.

Ker je investitor na območju Jesenic, Hrušice in Mojštrane zainteresiran za določeno število stanovanj, je vložil nekaj sredstev za komunalno opremljanje zemljišča. Ko bo podrobno določena cestna vzdrževalna baza in bo sporazumno z avstrijsko stranjo določeno tudi upravljanje predora, bo investitor posredoval natančne podatke o strukturi in številu stanovanj. Stanovanjska gradnja za potrebe predora naj bi se pričela v letu 1988, v manjšem obsegu pa že prej.

Skupnost za ceste Slovenije iz tekočega priliva zagotavlja večji del sredstev za gradnjo predora in avtoceste do Hrušice. Pri Evropski investicijski banki se skupnost poteguje za kreditiranje druge faze predora Karavanke in za obvoznico mimo Jesenic do platoja pri Žirovnici oz. Vrbi. Avstrijska stran je 1. septembra letos dokončno razpisala oddajo vseh gradbenih del na svoji strani, vključno z izgradnjo avtoceste od Beljaka do severnega portala predora. Do konca leta bodo izdelani tudi projekti za elektrostrojno opremo predora, pri čemer sta se Jugoslavija in Avstrija sporazumeli, da bo notranja oprema predora enake kvalitete in enakih standardov. Skupnost so-

deluje tudi v poslovni skupnosti za mejni plato in službene površine.

Ob gradnji predora, ugotavlja poročilo Skupnosti za ceste Slovenije, ostaja trenutno odprto vprašanje obvoza Jesenic z izgradnjo avtoceste od Hrušice na plato pri Žirovnici oz. Vrbi. Za ta odsek še niso začeli odkupiti zemljišč. Pred leti je bil začet lokacijski postopek, ki pa je pozneje ugasnil zaradi odložitve gradnje predora. Sedaj so se predpisi spremenili in najkasneje do leta 1988 bo treba izdelati lokacijski načrt, o čemer razgovori že tečejo. Poročilo navaja dosedanj potek priprav načrtov za avtocesto in aktivnosti, ki so potrebne, da čimprej pride do izdelave lokacijskega načrta in ustvarjanja pogojev za začetek reševanja imovinsko pravne in ostale, z bodočo gradnjo povezane tematike.

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice k poročilu dodaja, da so se podatki o napredovanju del od časa pisanja gornje informacije do obravnave na sejah zborov spremenili. Vodja projekta Karavanke Boris Miškoš je namreč na seji izvršnega sveta ocenil, da je glede na stanje pripravljanih del v sedanji fazi in izvedbo vseh potrebnih del objektivno možno pričakovati dograditev avtoceste Hrušica — Vrba s približno enoletnim zamikom po odprtju predora Karavanke. V zvezi z gornjo informacijo izvršni svet delegatom vseh treh zborov posreduje tudi sklepe, ki jih je sprejel na seji 14. oktobra.

INFORMACIJA O GRADNJI OBJEKTOV OB KARAVANŠKEM PREDORU

Predsednik iniciativnega odbora Karavanške poslovne skupnosti Srečko Mlinarič delegatom posreduje informacijo o dosedanjih aktivnostih in bodočih nalogah vseh vključenih nosilcev pri izgradnji mejnega platoja in gospodarsko turističnih objektov na avtocesti Hrušica — Kranj. Karavanška poslovna skupnost, ki naj bi bila registrirana do konca tega leta, je vključena v projekt Karavanški predor z vsemi visokimi objekti, ki bodo v neposredni bližini predora oziroma avtoceste Hrušica — Kranj. Dosedanje aktivnosti in priprave za konstituiranje poslovne skupnosti opravlja iniciativni odbor, ki je bil imenovan 24. junija na seji Izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice.

V informaciji so predstavljene naloge, ki jih bo opravljala poslovna skupnost in navedene dosedanje aktivnosti iniciativnega odbora. Dolej je devet organizacij združenega dela pristopilo h karavanški poslovni skupnosti in sprejelo ustrezen sporazum, pet organizacij združenega dela pa ima sporazum v razpravi in razpisan referendum za njegov

(Nadaljevanje na 6. strani)

PRICAKOVANJA O PROJEKCIJI

Po prvih, še nedokončanih podatkih statistične službe smo v mesecu oktobru izdelali 124.645,1 tone skupne proizvodnje. Družbeni plan smo presegli za 1,3 %, operativni program pa za 1,7 %. Planirano količino so uspešno izpolnili v temeljnih organizacijah: Plavž, (100,3 %), Jeklarna (100,8 %), Livarna (100,7 %), Valjarna debele pločevine (108,2 %), HV Bela (106 %), HV Jesenice (101,5 %), Žičarna (108,3 %), Profilarna (111 %), Jeklovlek (105,9 %), Elektrode (110,9 %) in Želbljarna (100 %). V TOZD Valjarna bluming - štel, Valjarna žice in Vratni podboji plana niso dosegli.

Še posebej je treba pohvaliti delavce temeljne organizacije Elektrode, saj so v mesecu oktobru s prizadevnim delom dosegli letošnji rekordno proizvodnjo.

V TOZD Plavž so izpolnili oba plana 100,3 %. Izdelali so 14.350,7 tone grodlja.

Tudi v TOZD Jeklarna s 40.207,1 tone jekla presegajo planirano količino za 0,8 %. V SM jeklarni izpolnjujejo plan 102,5 % s količino 23.955 ton vlitega jekla, v elektro jeklarni pa so s 16.212 tone jekla pod planom (98,3 %).

Prav tako smo boljše rezultate dosegli s prodajo končnih izdelkov in storitev, saj smo prodali 33.007,2 tone ter tako presegli družbeni plan za 4,6 %, operativni program pa za 5,9 %. Uspešne prodajne TOZD so: Livarna (106,7 %), Valjarna bluming štel (106,4 %), Valjarna debele pločevine (105,7 %), HV Bela (101,2 %), Žičarna (108,4 %), Profilarna (123,8 %), Jeklovlek (117 %), Elektrode (125,2) in Želbljarna (105 %).

35 let Železarja

Rekordni oktober

Streznitev ob devetmesečnih poslovnih rezultatih Železarne je ugodno vplivala na delo v oktobru. Start sicer ni bil najbolj ugoden, vendar nam je proti koncu meseca uspelo dohiti zamujeno. Operativni plan za oktober je bil pri skupni proizvodnji presežen za 2 odstotka, plan prodaje za 3 odstotke, uslug prevažanja je bilo kar za 42 odstotkov več, za 24 odstotkov višji operativni plan od gospodarskega načrta izvoza pa je bil presežen še za 6 odstotkov. Tako smo v letošnjem oktobru dosegli rezultate, najboljše v zadnjih dveh letih. Obhlajajo, da se bo to poznalo tudi pri osebnih dohodkih.

Kljub dobrim rezultatom v oktobru, pa vendarle nimamo možnosti, da bi do konca leta izpolnili gospodarski načrt, še zlasti, ker je v nekaterih temeljnih organizacijah pomanjkanje delavcev že kritično, pa tudi konvertibilni izvoz je mogoč le do 15. decembra. Če je za zvočenje po toči že prepozno, pa bi nemara lahko začeli razmišljati o tem, kako preprečiti, da bi se prihodnje leto zgodba ponovila.

»Pri zadnjih vratih«

oziroma strah pred Ahajci, ki darove prinašajo

Človek od intervjuja z gornjim naslovom in direktnim vprašanjem napisanem v mastnem tisku (Železar, 30. 10.): »Ali ni morda prevrednotenje del in nalog nekakšna nesamoupravna bližnjica k sprejetju sistema nagrajevanja, ki so ga delavci na referendumu zavrnili?«, pričakuje jasen in nedvoumen odgovor. Žal pa je pojasnilo tako, da ga le še bolj zmede in vznemiri. SE ZLASTI, ČE SI TO VPRAŠANJE OGLEDAMO V NEKOLIKO ŠIRŠEM KONTEKSTU.

Skupina, ki je pripravljala nove samoupravne akte, ki so že bili sprejeti na referendumu dne 24. septembra in ponovljenem referendumu (v HVB) 9. oktobra, je iz novega statuta TOZD enostavno črtala določbe o pravicah delavcev (ostale pa so dolžnosti), med njimi tudi določbe, da imajo delavci pravico sprejemati stališča in odločitve pri vrednotenju svojega dela in delovnih nalog, pri sestavljanju normativov dela za svoje delovne naloge, pri sestavljanju, spremembah oziroma dopolnitvah opisa svojih delovnih nalog, pri oblikovanju sistema napredovanja itd. Ta korak pa, kot lahko sklepamo iz sedanje akcije za prevrednotenje delovnih mest (uporabljam isti pojem kot komisija, čeprav bi morali govoriti o vrednotenju del in nalog), očitno ni pomenil nič drugega kot pripravo terena za vrednotenje, ki naj bi bilo izvedeno mimo delavcev, ki jih novo vrednotenje neposredno zadeva. To, kar nismo mogli izvesti skozi prednja vrata, bomo izvedli skozi stranska in tako boleče vprašanje nagrajevanja le nekako odpravili z dnevnega reda.

Da je temu nedvoumno tako govoril nedvoumno sklep komisije (podprl pa ga je tudi delavski svet Železarne na zadnji seji), da se »analitična ocena kot metoda dela komisije prevede v kategorije in se nato na osnovi primerjave dopolni in oblikuje predlog za samoupravne organe«. Drugi dve varianti: dopolnitev sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe in vpeljava analitične ocene ter možnost, da bi prevrednotili le najbolj kritična mesta, ki pa ne bi smela presegati 10 % skupnega števila delovnih mest, je komisija kategorično zavrnila. Glede sporazuma je imela pripombo, da bi bil postopek zelo dolg in da ni popolne zagotovitve za uspešno zaključitev predloga (bojazen, da referendum ne bi ponovno »propadel«), glede prevrednotenja le 10 % delovnih mest pa pripombo, da bi imeli v tem primeru opraviti s stalno ponavljajočimi zahtevki in nezadovoljstvom.

Takšno stališče komisije seveda lahko razumemo, saj je dobila zahteve za prevrednotenje 60 % delovnih mest po šifrantu oziroma za več kot tri četrtine (76 %) zaposlenih delavcev Železarne. Toliko bolj jo lahko razumemo, ker smo si že ob prejšnji reorganizaciji (leta 1976) zadali nalogo, da vrednotenje dela postavimo na nove osnove.

S strani komisije bi bilo pošteno, da bi povedala, da bo s pristopom za katerega se je odločila, prišlo do prevrednotenja vseh delovnih mest. Postopek za izračun je preprost in strokovnjaki, ki v komisiji delajo, se tega prav gotovo zavedajo. S tem, ko najnižji plačilni razredi napredujejo s prve na peto kategorijo, najvišji pa z 28. na 32. kategorijo in ker se staro razmerje med najvišjo in najnižjo grupo ohrani (1:4,58) pride pri enaki razpoložljivi masi za OD, četudi vmesne grupe formalno ostanejo iste, do prerazdelitve sredstev za osebne dohodke, tako da bodo prav

te vmesne grupe, ki ostanejo iste (pa seveda tudi tiste, ki tudi formalno nazadujejo), izgubile del dohodka, ki bi jim pripadal po sedanjem izračunu. Nekomu, torej v tem primeru sistemu, ki opravlja najbolj enostavna in nezahtevna dela ter sistemu, ki opravlja najbolj zahtevna dela, lahko daš le toliko, kolikor drugim vzameš! Igra je preprosta, čemu bi se šli skrivati? Vseeno pa bi bilo pošteno, da bi se povedalo, koliko bo kdo v tej igri izgubil in koliko kdo pridobil: če nekateri veliko pridobijo, namreč drugi veliko izgubijo, in obratno!

Tudi v Brelahovo (predsednik komisije) obljubo, da »bo tak sistem nagrajevanja veljal le v vmesnem obdobju do nove organiziranosti«, lahko upravičeno dvomimo. Kdo nam jamči, da se ne bo zgodilo tako kot ob prejšnji reorganizaciji, ko smo prav tako predvideli vpeljavo novega sistema vrednotenja, pa smo celih deset let zahtevnost del vrednotili tako kot pred letom 1976?

Dejstev, ki govore v prid trditvi, da bomo to, kar nismo izpeljali skozi prednja vrata, izpeljali sedaj skozi zadnja, je torej več kot preveč. Bodimo vsaj toliko pošteni in si to priznamo.

Če tega, kar je očitno, ne bomo hoteli priznati, bomo samo še bolj poslabševali že tako razrahljano medsebojno zaupanje in utrjevali prepričanje, da na šestankah ali koderkoli tako nima smisla ničesar reči, kajti, če »njim« ne bo uspelo uveljaviti svoje volje na tak način, jo bodo pa drugače. Takšno stanje zavesti pa seveda ne pomeni nikakršnega samoupravljanja, kaj šele njegovo poglabljanje in razvoj.

PA SE TO:

Delavski svet Železarne je na 7. seji, 28. maja letos obravnaval »Uresničevanje usmeritev za nadaljnje delo na področju nagrajevanja« in sklenil, da se bo za vrednotenje novih delovnih nalog in za prevrednotenje delovnih nalog, ki so nastopile zaradi sprememb v tehnologiji ali pa vključitve dodatnih del upora-

bljala metoda neposrednih primerjav. Sprejel je tudi tri vsebinske spremembe veljavnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke (ukinitve stimulacije za rast produktivnosti, spremembo dodatkov za časovno razporeditev dela, sprememba višine nagrade za enkratne dosežke) pod pogojem, da jih je najkasneje v roku šestih mesecev treba sprejeti na referendumu. V program samoupravnih aktivnosti za november razprava o teh spremembah ni predvidena, referendumu takorekoč ni več mogoče razpisati, komisija je oba navedena sklepa ignorirala, delavski svet pa je s tem, ko je poročilo o njenem delu sprejel, potrdil drugačen pristop, ne da bi svoje prejšnje sklepe razveljavil. Dejstvo več, ki govori, da hočemo novo vrednotenje uveljaviti skozi stranska vrata.

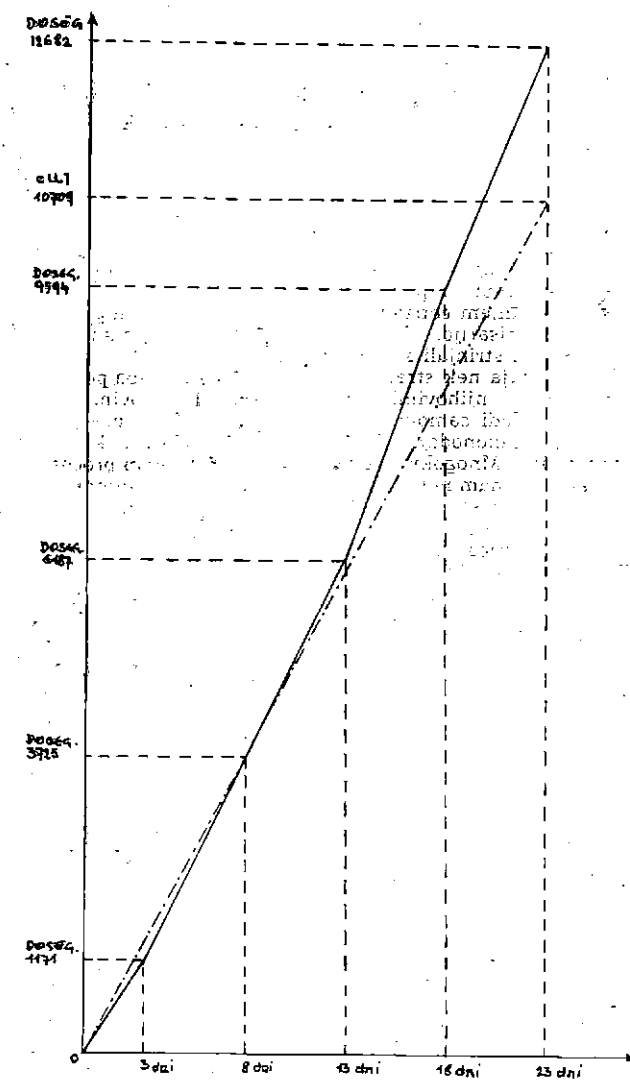
Pa ne edino!

Mimo samoupravnega sporazuma — torej skozi zadnja vrata — je bil sprejet sklep na 3. seji delavskega sveta Železarne, dne 26. novembra 1985, da lahko nagrajevanje delavcev elektrojeklarne odstopa od dogajanja planiranih rezultatov za 20–25 % od povprečja železarne. Dalje: sklep o stimuliranju delavcev, ki delajo na projektnih nalogah (6. seja, 4. april 1986), če sklepov, ki so bili na intervencijo družbenega pravobranilca samoupravljanja popravljeni (valorizacija nadomestil za bolniško odsotnost do 30 dni, valorizacija nadomestil za odsotnost z dela zaradi letnih dopustov) niti ne omenjamo.

Nič čudnega torej ni, da vzdusje v kolektivu (to dokazuje tudi vrsta stališč predlagatelja neuspešnih referendumov), spominja na izrek, ki so si ga izmislili Trojanci potem ko jim je Odisej podtaknil znamenitega trojanskega konja: Ne verjemi Ahajcem, četudi ti darove prinašajo!

Božidar Lakota —
Urednik informacij
za samoupravne organe

doseganje skupnega cilja poslovanja

V triindvajsetih dneh meseca oktobra smo dosegli 12.682 mio din realizacije ali 118 %. Čisto dokončnih podatkov še ne moremo posredovati, vendar smo s takimi rezultati lahko zadovoljni. Želje nas vseh pa so, da bi se tako dobri rezultati ponavljali tudi v prihodnjih mesecih.

Oddelek za nagrajevanje

Zastoj svetovnega jeklarstva

Članice Mednarodnega inštituta za jeklo in železo (IISI) so v prvem polletju letošnjega leta naredile za 2,2 odstotka manj jekla kot v istem obdobju lanskega leta. Preprosto zato, ker več jekla ni mogoče prodati. Ob podatku, da se je proizvodnja jekla umirila že lani, je jasno, da ne gre za krizo iz sedemdesetih let, ampak za dolgoročne strukturne spremembe na področju proizvodnje jekla.

Poglavitni vzroki za vse težave svetovne jeklarske proizvodnje so prevelike kapacitete in prepočasna likvidacija zastarelih obratov. Hkrati strokovnjaki spoznavajo, da rast porabe jekla ni tako tesno povezana z gospodarsko rastjo, kot je veljalo doslej in da na porabo jekla začne vplivati šele letna rast treh do štirih odstotkov. Za primerjavo: rast narodnega dohodka v Združenih državah je bila v prvem četrtletju letošnjega leta le 2,4 odstotka, v drugem četrtletju pa le še 0,6 odstotka, kar je najmanj po letu 1982.

Razmere v ameriški jeklarski industriji močno vplivajo tudi na vse ostale, zato si jih oglejmo nekoliko podrobneje. Povprečna izkoriščenost proizvodnih kapacitet v prvem polletju je bila 68,8 odstotka, juliju pa je padla celo na 61,25 odstotka. Težave se še povečujejo zaradi stavk delavcev največjega jeklarskega koncerna (USS), ki niso hoteli sprejeti znižanja mezd za 3,27 dolarja na uro. Stečajni postopki se vrstijo, ameriški jeklarji zapirajo zastarele in nekonkurenčne obrate in množično odpustajo delavce. Jeklarski in-

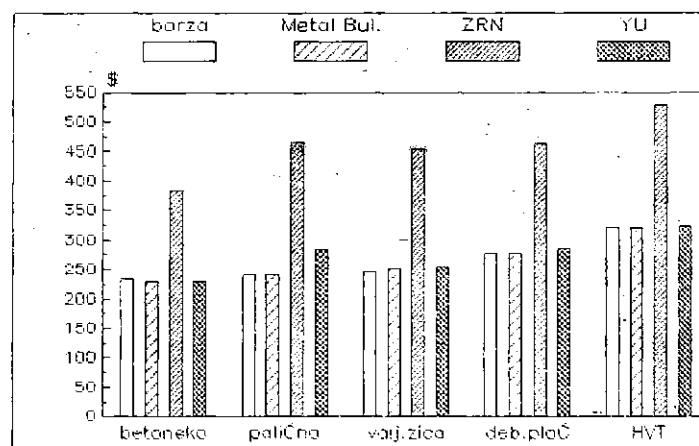
dustriji deloma pomaga le omejevanje uvoza, kar pa na drugi strani prizadeva porabnike jekla.

Drugačne probleme kot Američani imajo Japonci. Zaradi naraščanja vrednosti jena je japonsko tržišče preplavljeno s cenejšim jeklom z Tajvana, iz Južne Koreje in Brazila. Poraba in proizvodnja jekla se zmanjšuje tudi v deželah Evropske gospodarske skupnosti. Od začetka letošnjega leta je v EGS tudi prepovedano državno subvencioniranje in pokrivanje izgub jeklarske industrije, kar še poslabšuje položaj večine proizvajalcev jekla. Izjema je morda le britanci BSC, ki je v finančnem letu 1985/86 prvič imela profit. Tak uspeh so dosegli z zmanjšanjem letnih kapacitet za proizvodnjo surovega jekla z 23 na 15 milijonov ton in z likvidacijo vseh zastarelih naprav.

Za modernizacijo proizvodnje si zadnjih nekaj let prizadevajo tudi v Sovjetski zvezi, ki je največji svetovni proizvajalec jekla. SZ je bila do pred kratkim tudi med največjimi uvozniki jekla, sedaj pa se, zaradi težav z devizami, uvoz zmanjšuje. Hkrati pa Sovjeti povečujejo izvoz in s tem povzročajo dodatne težave na že tako utrujenem svetovnem tržišču.

Kljub načelnim opredelitvam proti zaščiti domače jeklarske industrije se predvsem v ZDA in deželah EGS krepijo razne oblike nevarniške zaščite jeklarske industrije. V ZDA z dodeljevanjem uvoznih kontingentov posameznim tujim dobaviteljem; s tem naj bi se delež tujega jekla na ameriškem tržišču zmanjšal na 18,5 odstotka. Omejevanje ameriškega trga pa povzroča dodaten pritisk na tržišče EGS. Eurofer kot predstavnik evropskih proizvajalcev jekla se zato brani z antidum-piškimi postopki, da bi tako dosegel podpis bilateralnih sporazumov o omejitvi izvoza.

povzeto po Čeliku

Primerjava cen jeklarskih proizvodov Za tiste, ki nimajo možnosti, da bi vsak dan spremljali dogajanja na evropski borzi jeklarskih izdelkov, bo ta primerjava gotovo zanimiva. V tabeli so izvozne cene jeklarskih izdelkov, ki so 20. avgusta veljale na bruseljski borzi (barza), izvozne cene po Metall Bulletinu (Metal Bul.), cene največjega nemškega jeklarskega koncerna A. Thyssen (ZRN) in jugoslovanske cene jeklarskih izdelkov po ceniku, ki je veljal avgusta (YU). Primerjava naših cen z nemškimi kaže, da smo bodisi izjemno produktivni, ali pa, da nekaj ni čisto v redu. Presojte po vašem bralcem. (VIR: ČELIK 122, avgust 1986)

Obvestilo

1. januarja 1987 bodo v mestnem prometu zamenjane vozovnice, za katere bodo potrebne nove slike.

Da bi zagotovili nemoteno delo ter pravočasno razdelitev vozovnic, prosimo, da vsak upravičenec do prevoza v mestnem prometu prinese svojo sliko do 21. novembra svojim tajnicam oziroma administratorkam personalne evidence.

Oddelek za družbeni standard

Na osnovi sklepa delavskega sveta delovne organizacije Železarne Jesenice z dne 22. oktobra 1986 in v skladu z 91. čl. Statuta delovne organizacije Železarne Jesenice ter 124. in 125. členom Samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD in DO Železarne Jesenice

RAZPISUJEMO PROSTE DELOVNE NALOGE

a) PODPREDSEDNIKA POSLOVODNEGA ODBORA DO ŽELEZARNE JESENICE za mandatno dobo 4 leta

b) ČLANA POSLOVODNEGA ODBORA ZA SOCIOLOŠKO, PRAVNO IN KADROVSKO PODROČJE DO ŽELEZARNE JESENICE za mandatno dobo 4 leta

Kandidat pod a) in b) mora poleg splošnih, z zakonom opredeljenih pogojev za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v gospodarstvu,
- da je ugleden družbenopolitični delavec z ugledom v širši družbeni skupnosti,
- da ima ustvarjalen odnos do uveljavljanja in uresničevanja samoupravljanja, do naše politične usmeritve, da je pošten, da odgovorno gospodari z družbenimi sredstvi, da spoštuje zakonitost, da ima pravilen odnos do ljudi ter da je sposoben povezovati pravice z obveznostmi in odgovornostmi.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« v osmih dneh po objavi na naslov: Kadrovske sektor — Železarne Jesenice, C. železarjev 8, 64270 Jesenice.

Popravek

V prejšnji številki Železarja smo v članku Požarna varnost ni nikoli dovolj dobra zapisali, da so člani Gasilskega društva Žirovnica izrazili nezadovoljstvo, ker občinsko vodstvo nimajo poslušna za njihove probleme. Objavljamo popravek, da so nezadovoljstvo izrazili člani Gasilskega društva Smokuč, saj gasilsko društvo Žirovnica ne obstaja.

Od člana do člana

V Ekonomski politiki (20. oktober 1986, št. 1803) sem v prispevku Pomeni privilegij, kjer so komentirane spremembe predpisov s področja delovnih razmerij, zasledil tudi naslednji odstavek: »Zvezni izvršni svet meni, da je nujno treba omogočiti večjo gibljivost delavca (tudi prekinitev delovnega razmerja), kadar v organizaciji pride do zmanjšanja proizvodnje, prestrukturiranja posameznih delov organizacije, v primeru sanacije itd...«

Ta odstavek iz omenjenega komentarja in na zadnjem delavskem svetu sprejeti ukrepi za povečanje proizvodnje v zadnjem četrtletju so povod za nastalo pisarijo.

Najbrž se boste strinjali s trditvijo, da v nas obstaja nek strah pred različnimi zakoni, njihovimi členi ter sankcijami. Tudi samoupravljanje z vsvo zakonodajo ni pregledno tega strahu. Mnogokrat le nemo opazujemo, ko nam nekdo začne naštevati člene ali posamezne točke, še zlasti, če to počne z velemotivnostjo, ki priča o njegovi nezmožnosti. Tokrat sem skušal premagati ta strah in se spustil v prebiranje posameznih členov samoupravnega sporazuma in pravilnikov. Konkretno gre za zadnje ukrepe za povečanje proizvodnje v zadnjem četrtletju, ki jih je pripravil poslovodni odbor, obravnaval odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, delegati tega organa pa so se strinjali s predlaganimi ukrepi na seji 22. oktobra.

V poročilu s seje delavskega sveta (glej 43. številko Železarja) je navedeno, da na osnovi rezultatov poslovanja, predvsem pa doseženih rezultatov v tretjem četrtletju, veljajo ukrepi v okviru izrednih okoliščin za celotno delovno organizacijo. V drugi točki pa se začne pravniško naštevanje v smislu »v skladu z«. Najprej je naveden 91. člen samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo. Pri pregledu omenjenega akta je na 29. strani v 91. členu določeno, da delavski svet sprejema tudi ukrepe izvajanja sprejetih planov in programov. Torej smo prišli do naloge delavskega sveta Železarne, ki je ugotovil, »da so nastopile okoliščine, ki neposredno ogrožajo izpolnitev proizvodnega in gospodarskega načrta delovne organizacije in je zato potrebno na delovno – pravnem področju razporejati delavce po 71. členu pravilnika o delovnih razmerjih in uporabljeni odstranitvi z dela po točkah dve in tri 142. člena in vseh točkah 143. člena pravilnika o disciplinski in odškodninski odgovornosti.«

Preden preidemo na citiranje in hkrati tudi (s)poznavanje omenjenih členov, si najprej oglejmo iz polletnega poslovnega poročila vzroke za nedoseganje načrtovane proizvodnje: precejšnje število remontov in mehanskih okvar, pomanjkanje ustreznih delavcev v skoraj vseh temeljnih organizacijah ter v neustrezni kvaliteti vložka oziroma občasnim pomanjkanjem nekaterih ferolegij (glej poslovno poročilo januar – junij 1986). V devetmesečnem poslovnem poročilu so kot vzroki za nedoseganje načrtovane proizvodnje navedeni pogosti remont in mehanske okvare, pomanjkanje delavcev ter neustrezna kvaliteta in pomanjkanje vložka. Kot vidimo, so vzroki enaki, le pri pomanjkanju delavcev je izpuščena besedica »ustrezni« (??). Odgovor se nam kar sam ponuja: objektivni vzroki, pač v skladu s trenutno družbeno – politično klimo. Vse kaže, da subjektivnih vzrokov za nedoseganje proizvodnih rezultatov, niti najmanjših, v naši Železarni ne poznamo. In če smo že omenili, da so vzroki za nedoseganje načrtovane proizvodnje enaki v polletnem in devetmesečnem poročilu, se lahko upravičeno vprašamo, zakaj nismo že tedaj sprejeli ustreznih ukrepov. Ali na tem področju ne velja ljudska modrost »kdor takoj da, dvakrat da«. Je treba čakati, da voda začne teči v grlo in potem ukrepati ter se oprijemati aktualne politične krilatice, da ni pomembno, kdo te je porinil v vodo, pomembno je, kako boš izplaval. Pa bodi dovolj o tem.

Vrnimo se k iskanju členov po pravilniku o delovnih razmerjih. Omenili smo že 71. člen pravilnika in si ga zato oglejmo:

71. člen

V izjemnih okoliščinah je delavec dolžan opravljati dela oziroma naloge, ki ne ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti. Izjemne okoliščine so predvsem primeri višje sile, ki je nastopila ali se neposredno pričakuje.

Delavec je v primerih iz 1. odstavka tega člena lahko razporejen k delu oziroma nalogam ne glede na lokacijo v temeljni organizaciji.

Izjemne okoliščine so:

- reševanje človeških življenj in zdravja,
- potres, požar, poplave in druge elementarne nesreče,

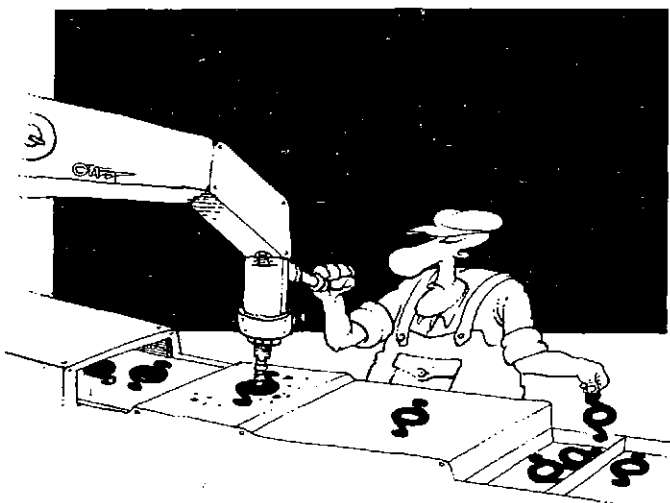
- kvar surovin ali materiala, ki bi povzročil zastoj delovnega procesa,
- snežne razmere, če bi povzročile zastoj delovnega procesa,
- pomanjkanje surovin ali materiala,
- nujna potreba po usklajenju materiala in surovin,
- pomanjkanje energije,
- večje okvare, ki so povzročile zastoj v delovnem procesu,
- nenadna odsotnost delavca, katerega delo je začeto in mora biti opravljeno,
- povečanje ali zmanjšanje obsega dela zaradi razmer na trgu.

V tem členu je govora le o izjemnih okoliščinah, ki so tudi našteje. Res nerazumljivo je, katere okoliščine bi označevale sedanje stanje v Železarni. Tudi predzadnja alineja (nenadna odsotnost delavca, katerega delo je začeto in mora biti opravljeno) kaj dosti ne ustreza sedanjemu stanju. Poleg tega je v tem členu govora le o izjemnih okoliščinah.

V pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti, v točki dve in tri 142. člena ter 143. člena, je določeno, da je delavec začasnoma odstranjen z dela, na katerem dela, in razporejen k drugim delovnim nalogam, če obstaja sum ali nevarnost, da bo delavec ponovno huje kršil delovno obveznost (2. točka) in v vseh primerih hujših kršitev, ki so opredeljene v 42. in 43. členu tega pravilnika (3. točka). Teh dveh členov ne bi citiral in se igral s potrpežljivostjo bralcev pa tudi 143. člena ne.

Če sem iskren, ne najdem se več v tem. Ali so sporazumi in pravilniki res tako strokovno napisani, da jih s preprostim branjem in iskanjem povezanosti med posameznimi členi ne moreš razumeti, ali pa je narobe kaj drugega? Niso mi razumljivi preskokki z izjemnih na izredne okoliščine, zakaj sta omenjena člena o disciplinski in odškodninski odgovornosti in še vrsta drugih stvari. Ne zahtevam odgovora tako kot Janko Fon in Stane Torkar v prejšnji številki Železarja, ker ga ne bom dobil. Fon in Torkar pa tudi ne!

V sklepih s seje delavskega sveta je zapisano, da popolnitev manjkajočih delavcev v TOZD, ki razpolagajo s tehničnimi kapacitetami ter vložnim materialom, izvede kadrovske sektor s praznopolnjenimi delavci iz TOZD Vratni podboji in s praznopolnjenimi delavci iz delovnih skupnosti. Skupaj z vodstvi TOZD naj se izvede ustrezna praznopolnitev tudi znotraj temeljnih organizacij. Kako potekata praznopolnjenosti delavcev iz TOZD Vratni podboji in znotraj posameznih TOZD mi še ni znano, prejšnji teden pa so se začela praznopolnjenja delavcev iz delovnih skupnosti.

Iz Ekonomske politike

Preventivno cepljenje proti gripi

V novembru in decembru bomo organizirali preventivno cepljenje proti gripi. Cepljenje bodo izvajali zdravniki Obratne ambulante Železarne Jesenice.

Zaradi čim boljše organiziranosti in nabave ustrezne količine cepiva prosimo vse, ki ste zainteresirani za cepljenje, da se prijavite na 32-13 do 6. novembra.

Istočasno prosimo, da izrazite željo, kje bi se radi cepili: na rešilni postaji valjarne Bela, fizioterapiji ali v kurativnih ambulantah Obratne ambulante Železarne Jesenice.

Na osnovi prijav bomo izdali okrožnico, s katero vas bomo seznanili o datumih in kraju cepljenja.

Vodja odd. za zdravstveno in socialno varstvo.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 10. DO 16. NOVEMBRA

10. novembra, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, ☎ 82-727.
11. novembra, Miloš PIŠČANEC, vodja OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
12. novembra, Janko PERNE, vodja inv. razvoja, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904.
13. novembra, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica 12.
14. novembra, Boris PESJAK, vodja FRS, Žirovnica, Breg, 154, ☎ 80-231.
15. novembra, Ernest PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Hrušica 138.
16. novembra, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD Hladna valjarna Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, ☎ 83-734.

9. novembra, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek – 10. 11.	Ivo Leban	Matija Urh
Torek – 11. 11.	Karel Koblar	Jože Ravnik
Sreda – 12. 11.	Alojz Lebar	Milan Ravnik
Četrtek – 13. 11.	Jože Pezdarnik	Janko Cerkovnik
Petek – 14. 11.	Borut Cegnar	Jože Zidar
Sobota – 15. 11.	Branko Gerčar	Brane Cepič
Nedelja – 16. 11.	Franc Arnez	Marjan Robič

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 10. do 15. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Alenka Kralj – Odar in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

V soboto, 15. novembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Za borce od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta – mr. stom. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 15.30 do 16.30.
V soboto, 15. novembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta – mr. stom. Bela Gazafi.

DEŽURNI V VATROSTALNI

8. in 9. novembra, Urša OBLAK, Mojstrana, Dovje 78, ☎ v službi 83-281, doma 89-187.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv doma.

Nakup

smučarskih vozovnic za Gornjesavsko dolino

HTDO Gorenjka – TOZD Žičnice Kranjska gora nam omogoča nabavo vozovnic za žičnice v Gornjesavski dolini. To prodajo organiziramo preko osnovnih organizacij sindikata v TOZD in delovnih skupnostih preko predsednikov komisij za športno rekreacijo.

HTDO Gorenjka – TOZD Žičnice nam nudi smučarske vozovnice po naslednjih cenah do 20. decembra

- dnevna vozovnica 2.800 dinarjev
- popoldanska vozovnica 1.800
- dopoldanska vozovnica 1.600
- letna vozovnica (slika) 48.000
- prenosljiva letna vozovnica 160.000
- točkovna karta – 50 točk 4.000

točke veljajo le za žičnice v:

Španovem vrhu, Mojstrani in Planici.

V letošnji sezoni je novost dnevna in popoldanska vozovnica za Španov vrh, Mojstrano in Planico po ceni:

- dnevna vozovnica 2.500 in
- popoldanska vozovnica 1.800 dinarjev.

Referenti za šport oziroma predsedniki komisij zbirajo prijave in denar do vključno

I. termin: do 20. novembra

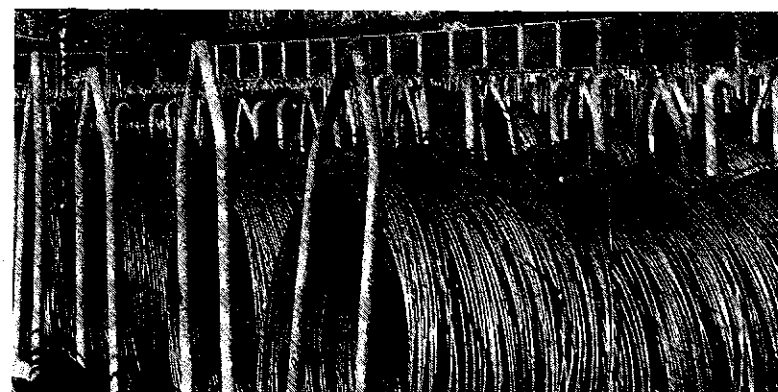
II. termin: do 17. decembra

in vse oddajo na sindikatu Železarne.

Po 20. decembru bodo vozovnice znatno dražje.

Osnovnim organizacijam sindikata priporočamo nakup vozovnic iz sredstev osnovnih organizacij, tako da jih bodo referenti imeli na zalogi, ker vozovnic v maloprodaji na sindikatu Železarne NE BO VEC.

Komisija za športno rekreacijo

Seje odborov za gospodarstvo

TOZD Profilarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD profilarna je na 13. seji 15. oktobra potrdil družbeni plan proizvodnje v višini 1710 ton, vendar s pripombo, da ga bo mogoče uresničiti le, če bo zagotovljena dodatna delovna sila. Odbor poleg tega priporoča, da se organizira delo na proste sobote ter da se koriščenje letnega dopusta do 15. decembra omeji na minimum, oziroma, da naj bi delavci dobili dopust plačan ali pa naj bi ga prenesli v naslednje leto. Ocenili so tudi, da bo znižani družbeni plan za oktober v višini 1450 ton dosežen.

Obraavnali je tudi kvaliteto problematiko. V obdobju med 12. in 13. sejo so prejeli dve reklamaciji iz TAM Maribor, in sicer zaradi malomarnega čiščenja profilov in zaradi njihove nepravilne dolžine. Kar 350 profilov je bilo prekratkih za 100 milimetrov. Popraviti morajo tudi izplen, ki jim zadnja dva meseca upada.

Društvu upokoencev Žirovnica je odbor podaril 300 kilogramov odpadnega profila, osnovni šoli Gorenjskega odreda iz Žirovnice pa 580 kilogramov.

Sprejel je tudi sklep, da se kopalnice čimprej popravi ter predlagal, naj delovodje naredijo spisek delavcev, ki bi bili upravičeni do nabave zaščitnih srajc.

TOZD Žebljarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žebljarna je na 19. seji 16. oktobra potrdil operativni plan za november v višini 400 ton, kar je za 250 ton nižje od družbenega plana. Vzrok je bistveno spremenjen dimenzijski asortiment naročil za ZDA. Več bo pakiranja v 1 lbs embalažo (80 ton), izdelali pa bodo tudi kar 40 ton navojnikov finih dimenzij, tipa underlay (posebej omenjajo, da je v enaki enoti časa mogoče izdelati kar štirikrat več paletnikov). Vse to jim bo prineslo tudi ugodnejši finančni rezultat. Delavci bodo ob tem delu normalno zaposleni, vendar pa bo padla storilnost. Odbor je posebej zadovoljil vodjo TOZD in odgovorne službe, da poskrbe, da delavci v TOZD Žebljarna zaradi sprememb v asortimentu ne bi bili prikrajšani pri osebnem dohodku.

Omenimo naj še, da je vseh 400 ton žebeljev, ki jih nameravajo izdelati v novembru, namenjenih za izvoz in da je plan odpreme za ta mesec na ameriško, italijansko in nemško tržišče še za 200 ton večji (600 ton).

Ker člani odbora niso zadovoljni z »reševanjem« nekaterih problemov, ki se pojavljajo v njihovi temeljni organizaciji, so odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne predlagali, da pregleda njihove izvozne stimulacije in oceni njihove zahteve glede stimulacij v preteklih mesecih. Seje odbora za gospodarstvo Železarne naj se udeležijo tudi vodja TOZD Žebljarna. Stimulacija za izvoz v TOZD Žebljarna je bila v septembru šest odstotkov, za storilnost pa štiri odstotke, medtem ko je bil

povprečni osebni dohodek 106.819 din na delavca (v Železarni pa 129.710 din na delavca).

Sprejel je tudi višje vrednotenje za pakiranje v 1 lbs zaklopnice, in sicer na 5,20 din.

TOZD Elektrode

Odbor za gospodarstvo v TOZD Elektrode je na 17. seji 14. oktobra potrdil plan za oktober v višini 1850 ton. Največ, 1320 ton, naj bi izdelali oploščenih elektrod. Od tega so jih za izvoz predvideli 550 ton. Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne je to temeljno organizacijo zadolžil, naj zaradi velikega povpraševanja oziroma naročil za domače tržišče dodatno proizvede še 100 ton proizvodov, kar pa je po oceni odbora mogoče izpolniti le z dodatnim delom na proste sobote.

V septembru so plan skupne proizvodnje (1800 ton) presegli za 6,1 odstotka, plan varilno dodatnih materialov pa za 3,3 odstotka. Načrta zaradi pomanjkanja vlečne žice niso izpolnili pri VP žici. Zaostanka v višini enomesečne proizvodnje (130 ton) po oceni odbora do konca leta ne bo več mogoče nadoknaditi. Plan nadur v septembru (1100 nadur) so presegli za 348 ur na račun dela v oploščevalnici v prostih sobotah. Za oktober pa so planirali 2840 ur nadurnega dela, od tega v oploščevalnici kar 1700 ur.

Odbor se je seznanil tudi z informacijo o izvajanju sklepov prejšnje seje. Pri tem je bilo ugotovljeno, da dokončnega sklepa o ureditvi poti od »Kašte« do vratarnice obratne ambulante od odbora za gospodarstvo Železarne v TOZD še niso prejeli. Remont oploščevalne linije 1 se izvaja postopno, opravljen pa je bil remont pakirne naprave in dozatorja. Trideset stojal za narezano žico je bilo naročenih, glede stojal za sodeve in vozika za prevoz jeklenk pa je bilo sklenjeno, da se izdela v njihovi varilnici. Hladilno transportno napravo za agloprške pričakujejo in jo bodo montirali s sodelovanjem strokovnjakov Oerlikona, ko bo prispela.

Drugi sklepi se izpolnjujejo ali pa imajo dolgoročen značaj.

Fakulteti za strojništvo Ljubljana je odbor podaril kot pomoč pri izvedbi šolskega programa sedem vreč raznih taljenih in aglomeriranih praškov v skupni teži 280 kilogramov, Društvu gojiteljev pasemskih malih živali pa dva zavitka elektrod Jadran (štiri kilograme) kot pomoč pri izvedbi razstave. TVD Partizan iz Kamne gorice je podaril rabljeno pisalno mizo. Petim delavcem je odobril odkup plastičnih sodov od embalaže.

TOZD Vratni podboji

Odbor za gospodarstvo v TOZD Vratni podboji je na 16. seji 29. oktobra potrdil plan za november. Zaradi pomanjkanja naročil in premeščanja delavcev so ga znižali s 110 na 40 ton.

Tudi v septembru plana niso izpolnili. To pa zaradi, kot sami pravijo, pomanjkanja naročil oziroma zmanjšane intenzivnosti pri pridobivanju naročil (obenem so opravili tudi 246 ur nadurnega dela zaradi izdelave vratnih podbojev za bolnico Zagreb), zaradi izdelave posebnih vrst podbojev (delo ročnih varilcev) in zaradi pomanjkanja vložka ter slabe organizacijske prilagodljivosti. Plan proizvodnje je bil tako dosežen le 75,6 odstotno (98,3 tone), plan odpreme pa 88,8 odstotno (115,4 tone). Težave so jim povzročala tudi razdrobljena naročila s kratkimi dobavnimi roki.

Odbor je ugotovil, da je zaradi pomanjkanja naročil prišlo v TOZD do izrednega stanja in da zato pravilnik o premijah zanje ne pride v poštev. Predlagal pa je — z namenom, da bi v TOZD zagotovili osebne dohodke v višini poprečja Železarne — da se odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne pošlje dopis v zvezi s premijami za produktivnost.

Planinskemu društvu Jesenice je kot pomoč pri obnovi Erjavčeve koče na Vrščici podaril osem do deset vratnih podbojev.

(foto: I. Kučina)

Novice iz sindikalnih organizacij

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Deveta redna seja izvršnega odbora sindikata TOZD Valjarna debele pločevine je bila 2. septembra.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da se še niso začela dela na higienih OTOP-a, zaradi nedokončanih del na kalilno normalizirni peči. Prostore namreč uporabljajo monterji firme »Drener«.

Delno so že očistili prostor pred valjarno. Sredstva, ki jih bodo dobili s prodajo odpadnega železa pa bodo porabili za letni izlet.

Razpravljali so tudi o novi organiziranosti Železarne. Strinjali so se s predlogom za oblikovanje samoupravnih organov v primeru nove organiziranosti Železarne.

Obraavnali so tudi tehnološko in delovno disciplino ter možnosti za znižanje zalog. V zvezi s tem so si zastavili določene cilje in že začeli ukrepati. Strinjajo se tudi v vodji nekaterih oddelkov, ki so začeli predlagati vestne in pridne delavce za dodatno nagajevanje. Uspehi teh pobud so že vidni v dobrih delovnih rezultatih v preteklih mesecih.

Na kratko so pregledali aktivnost posameznih odborov, in glede na število sestankov ugotovili, da njihova aktivnost ni kritična, razen pri odboru samoupravne delavske kontrole. Predsednik izvršnega odbora je predlagal sklic seje tega odbora, kjer bi izvolili novega predsednika in podpredsednika ter izdelali program dela odbora. Na tej seji naj bi odbor obraunal tudi polletno poslovno poročilo.

Organizacija letnega izleta poteka po dogovoru. Izlet v Dubrovnik bo organizirala poslovalnica Globtour Bled, s katero so že sklenili dogovor.

Zaradi zaslug, ki jih pri nastajanju in razvoju temeljne organizacije imajo upokoenci s svojim minulim delom, bodo vse živeče upokoence povabili na ogled novih naprav v temeljni organizaciji. Ravno tako bodo organizirali srečanje z bivšimi sodelavci, ki so v pokoj odšli lani.

»Zaradi stalnih nesoglasij in nezadovoljstva SDS Proga I in Proga II« bodo sklicali skupni posvet obeh SDS s predstavnikmi DPO, predsednikom delavskega sveta in vodstvom TOZD. Razpravljali bodo o nesoglasjih in jih skušali razčistiti.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Seja izvršnega odbora sindikata TOZD Valjarna žice in profilov je bila 17. septembra. Ugotovili so, da od sklepov prejšnje seje ni bil realiziran le sklep o delitvi čaja v kantini za delavce njihove temeljne organizacije.

Ponovno so obraavnali vprašanje reorganizacije Železarne, zlasti novo TOZD Okrogli program in njen pomen. Člani izvršnega odbora so izrazili bojazan, da se bo zaradi reorganizacije administracija še povečala. »Bojijo se, da ne bi prišlo do tega, da bi razni koordinatori le podpisovali okrožnice in s tem svoje delo tudi končali.«

V okviru izvršnega odbora so izvedli tudi majhno anketo o uspehu referenduma pri čemer se je 58 odstotkov anketirancev izjasnilo za reorganizacijo, 20 odstotkov jih je bi-

lo proti, 21 odstotkov pa se ni opredelilo.

Obraavnali so prošnje za pomoč pri nakupu ozimnice. Denarno pomoč v višini 6000 do 12.000 din so odobrili petim sodelavcem.

Obraavnali so tudi stanje na področju kadrovanja v TOZD. Zadolžili so vodja TOZD, da skupaj s kadrovsko službo poskrbi za dotok takih novih kadrov, s katerimi bo mogoče delati varno in kvalitetno tudi na štiri izmene.

Glede pritožbe sodelavca zaradi dodelitve neustreznega stanovanja so sprejeli sklep, da oddelku za družbeni standard priporočijo, da se tovarišu Begoviču omogoči ponovna obravnava njegove prošnje, da ne bi izpadel iz vrstnega reda prosilcev za stanovanje.

Sprašujejo se, kaj so ukrenile ustrezne službe v Železarni in občini, da se trosobna stanovanja, v katerih živi samo en stanovalec izpraznijo in se jim dodelijo manjša stanovanja z ustreznim kvadratom, kajti veliko je družin ki živijo z majhnimi otroci v skrajno neprimernih stanovanjih.

Predsednik izvršnega odbora je v informaciji o delu samoupravnih organov omenil slabo delo odbora samoupravne delavske kontrole, ki je doslej imela le en sestanek.

Za nabavo permanentnih hokejskih vstopnic bodo tudi letos prispevali po 2000 din vsakemu iz temeljne organizacije, ki jo bo kupil.

Strinjali so se s tem, da se članom volilne komisije in odborov, ki so sodelovali pri izvedbi referenduma izplača cela ali polovična dnevniica, pač glede na njihovo udeležbo pri izvedbi referenduma.

TOZD ŽEBLJARNA

Na 13. redni seji izvršnega odbora sindikata TOZD Žebljarna, bila je 15. septembra so razpravljali o aktivnostih pred referendumom, ozimnici, denarnih podporah in pod točko razno o organizaciji štiridnevnega izleta v Split.

Člani izvršnega odbora so bili mnenja, da je treba podpreti reorganizacijo Železarne, saj prinaša več izboljšav in s tem možnosti za večji OD.

Pri nakupu ozimnice bodo pomoči deležni tisti sodelavci, ki imajo nizke OD oziroma tisti, ki ne dosegajo povprečja Železarne. Višina pomoči naj bi bila 40.000 do 50.000 din. V koliko obrok in pod kakšnimi pogoji naj bi jo vračali pa še ni znano.

Za denarno pomoč so predlagali devet sodelavcev.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Enajsta redna seja izvršnega odbora TOZD Družbena prehrana je bila 15. septembra v Kazini. Razpravljali so o samoupravnem sporazumu o spremembah v organiziranosti temeljnih organizacij, samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD in Statut TO, o čemer pa so že na prejšnjih sejah povedali svoje mnenje, namreč, da mora biti TOZD Družbena prehrana določena pod TOZD Skupnega pomena.

Podali so mnenja o delavkah, ki so v disciplinskem postopku. Izlet v Crikvenico pa so prestavili na 26. september.

PREGLED SESTANKOV SDS

V oktobru so ponekod samoupravne delovne skupine obraavnale tudi problematiko, ki ni bila predlagana s programom samoupravnih aktivnosti, na primer delovno in tehnološko disciplino, delovno uspešnost, delo na proste sobote in vrednotenje del in nalog.

V TOZD LIVARNA se je sestala SDS jeklolivarna 2. Razpravljali so o kvaliteti odlitkov in o spoštovanju terminov za izdelavo. Delavci so bili opozorjeni, da tako domači kot tuji naročniki želijo dobiti dobre odlitke v najkrajšem roku, da položaj v Železarni ni ravno najbolj rožnat in da se bo proti kršiteljem delovne in tehnološke discipline resno ukrepalo. Skupina je opozorila tudi na dotrajano konstrukcijo strehe v jeklolivarni. Bojijo se, kaj bo, ko bo padel sneg.

V TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL so SDS adjustaža bluming 2 in 3 ter adjustaža štekel 1 in 2 obraavnale oceno delovne uspešnosti. Pripomb ni bilo.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD žičarna I-2, I-3, II-1, II-2, patentirnica, pocinkovalnica, votličarna in adjustaža. Sestale so se zaradi sklepa o dodatnem delu na proste sobote. Na SDS vodstvo TOZD so se z namenom, da bi v zadnjih treh mesecih dosegali z družbenim planom predvideno proizvodnjo ter še dodatnih 300 ton, dogovorili, da bo vsak delavec opravil 24 ur nadurnega dela. Delo bodo organizirali na dve izmeni (individualne norme) oziroma na tri izmene (linijsko delo). Tam, kjer bodo proste kapacitete zaradi

pomanjkanja ali odsotnosti delavcev, bodo omogočili dodatno delo tudi med tednom. Zaradi kroničnega pomanjkanja žičarjev bodo pregledali, kakšne so možnosti za pridobitev dodatnih delavcev znotraj Železarne in premestili v žičarno vsaj 10 delavcev iz drugih TOZD. Delavca, ki bo za vseh 24 nadur dosegel pogoje za premijo, bodo po sklepu odbora za gospodarstvo dodatno stimulirali (1000 din). Podobne sklepe so sprejeli tudi druge SDS. Na sestanku SDS Žičarna II-2 pa je bilo izrečenih tudi nekaj pripomb v zvezi z nočnimi dninami na proste sobote, izgubo otroškega dodatka zaradi nadur in razlike (invalidske), ki jo prejemajo nekateri delavci. Zahtevali so, da se v Železarni tudi te zadeve uredijo. Pripombe so imeli tudi na nestimulativne nagrade (2000 din), ki jih dodeljuje odbor za gospodarstvo in delavski svet. Določene pogoje so postavljali tudi v zvezi z naročili in kvaliteto luženega in žarjenega vložka. Vodja proizvodnje je na sestanku seznanil delavce tudi z novim načinom stimuliranja produktivnosti. Pripombe na nočno delo na proste sobote je imela tudi SDS pocinkovalnica. Člani SDS votličar na menijo, da je nagrada, ki naj bi jo prejeli za opravljenih 24 nadur (2000 din) nestimulativna oziroma ob današnji dragini že kar »smešno nizka«. »Brez pravega zanosa je bilo sklenjeno«, so zapisali v zapisnik, »da linije delajo na tri izmene, žičarna I pa na dve izmeni« ter da se »v žičarni I zaradi prostih kapacitet nočna dnina med tednom nadoknadi«. Takšnim pripombam se pridružuje tudi SDS adjustaža, ki mi mogrede omenja, da imajo veliko težav tudi pri izpolnjevanju že postavljenega plana.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so SDS delavnica elektrostrojev 1 in 2, elektrodelaavnica in elektrožerjavni razpravljale o predlogu novih kategorij. Takole pravijo: »Po tem predlogu bi nastale nesprejemljive razlike, ki so opisane v priloženih pripombah. Ne moremo razumeti, da se naše vedno bolj strokovno delo tako zapostavlja. Predlog ni realen in je sa-

mo kopija točkovne ocene, katero smo z referendumom ovrgli. Zahtevamo, da se ne posreduje v odločanje našemu delavskemu svetu.« V priloženih pripombah navajajo, da je pri predlogu novih kategorij, za katerega je osnova število točk, določenih v razvidu del in nalog, prišlo do velikega neskladja med kategorijami naših sodelavcev in ključavničarjev in to med enako zahtevnimi deli in nalogami. Nato ugotavljajo, da je v strojnoremontnih delavnicah enajst delokrogov na katerih 50 delavcev pridobi tri kategorije, medtem ko v elektrodelaavnici delavnicah pridobi tri kategorije le en sodelavec. Sledi primerjava kategorij za specialna dela med obema oddelkoma, kategorij, s katerimi so ovrednotena »A« in »B« dela v strojnoremontnih delavnicah in »A« dela v elektrodelaavnici delavnicah ter kategorij, s katerimi so ovrednotena »C« in »D« dela v strojnoremontnih delavnicah ter »B« dela v elektrodelaavnici delavnicah, na koncu pa še ovrednotenje »E« in »F« del v strojnoremontnih delavnicah in »C« del v elektrodelaavnici delavnicah.

Te primerjave nato skupine zaključujejo z naslednjim stališčem: »Očitno je, da analitične ocene ne moremo uporabiti kot model za določitev novih kategorij, saj je opisana primerjava nevzdržna in kaže na neopravičeno razlikovanje naših sodelavcev od strojnih kolegov. Predlagane spremembe kažejo na nerealne opredelitve v razvidu del in nalog, s katerimi je naše delo razvrednoteno. Postavlja se vprašanje, zakaj se naloge niso primerjale z Vzdrževanjem, kjer so naloge vsklajene, odstopanja minimalna in to v prid ene ali druge stroke.«

Svoje pripombe so navedene samoupravne delovne skupine poslane v reševanje komisiji za vrednotenje del in nalog, oddelku za študij dela in časa, vodju TOZD Remontne delavnice in vsem vodjem oddelkov v elektrodelaavnici delavnicah.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranja — Božidar Lakota

Sedma seja predsedstva KS ZSMS Železarne

Predsedstvo KS ZSMS Železarne Jesenice je na svoji sedmi seja posvetilo doberšen del razprave problematiki nove organiziranosti Železarne in vloge mladih v njej. Komisija v sestavi Kovačič, Cerkovnik, Bogataj, Lazar in Čebulj bo pripravila osnutek poslovnika o organizaciji in delu koordinacijskega sveta in poslovnik za delo osnovnih organizacij ZSMS Železarne do 30. novembra. Predlog obeh poslovnikov bodo nato obravnavale vse osnovne organizacije ZSMS Železarne, po končani obravnavi pa se poslovnik sprejmeta na konferenci osnovnih organizacij.

Predsedstvo je organiziralo skupščino MDA Jesenice 86, na kateri so delegati sprejeli poročilo akcije.

Sekretar KS ZSMS je predsedstvo seznanil s sklepi predsedstva OK ZSMS Jesenice v zvezi s polemiko med Pucem in Križnarjem, s katerimi so se člani predsedstva strinjali.

Na pobudo sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne se vsako leto sestanejo bivši predsedniki mladinskih organizacij iz SOZD. V letošnjem letu je KS ZSMS Železarne organizator srečanja, ki bo v soboto, 22. novembra.

V zvezi s pozitivitvijo aktivnosti so se člani koordinacijskega sveta zadržali za razgovore v TOZD Žičarna, HVB in Vzdrževanje z mladimi, ki naj bi ponovno oživili aktivnosti v teh okoljih. Poleg tega je predsedstvo komisijo za družbeno-ekonomske odnose zadolžilo, da pripravi problemsko konferenco s področja mladinske problematike v okviru Železarne. Konferenca naj bi bila v decembru.

Po poteh kulturne dediščine

Prišel je dan ekskurzije. Ustavili smo se pred šolo Gorenjskega odreda v Žirovnici. Ogledali smo si doprsne kipe petih znanih moških, katerih imena so za vedno vtisnjena v zgodovino slovenske književnosti in čebelarstva. To so France Prešeren, F. S. Finžgar, Janez Jalen, Matija Čop in Anton Janša.

Najprej smo si ogledali hišo Matije Čopa, nato pa še hišo Prešernove matere. Na Rodinah smo šli na grob Janeza Jalna, v Breznici pa smo videli čebelnjak, v katerem je v mladih letih čebelaril Anton Janša. Vzredil je posebno čebelo, ki jo poznajo tudi drugod po svetu. To je kranjska čebela.

Učenki - vodički sta nas vodili do Doslovč, kjer je rojstna hiša F. S. Finžgarja. Hišo sestavljajo: kamra, shramba, črna kuhinja in prostor, ki je največji, to je hiša. Ker je bil Finžgarjev oče krojač, smo videli tudi star šivalni stroj, statve in kožuh, ki ga je v tistih časih naredil njegov oče. V spodnjem delu bajte so razstavljene Finžgarjevi rokopi, knjige, pisma in nalivna peresa.

Hoteli smo si ogledati še Prešernovo hišo v Vrbi, ker pa je bila zaprta, smo se ustavili pod staro lipo, kjer so se v starih časih zbirali učeni moške in modrovali.

Na koncu ekskurzije smo šli do cerkvice Sv. Marka, ki jo sicer že razpada čas, vseeno pa je kar dobro ohranjena.

Darja Uršič, 8. b
OŠ Kranjska gora

Predsednik KS ZSMS Cerkovnik je predstavil ukrepe za povečanje proizvodnje v zadnjem tromesečju.

Člani predsedstva so se seznanili s problematiko odgovornosti osnovne organizacije ZSMS delovne skupnosti KO - FI v zvezi z izvedbo referenduma. Predsedstvo je sprejelo sklep, da osnovna organizacija organizira

skupen sestanek v zvezi s to problematiko.

Predsedstvo je sklenilo, da se obnovi sodelovanje z mladimi iz delovnih organizacij občine Trbovlje. V okviru tega sodelovanja naj se izpostavi tudi problematika odnosov izvajalcev del in dobava opreme za Jeklarno 2.

Skupščina kluba študentov jeseniške občine

V petek, 26. oktobra, je bil s skupščino in spoznavnim večerom »uradno« odprt klub študentov jeseniške občine za šolsko leto 1986/87. Skupščina se je začela s precejšnjo zamudo, vendar smo jo kljub temu izvedli brez težav.

Za vse člane predsedstva je določen mandat dve leti, torej bodo predsednica in večina članov predsedstva funkcije opravljali še leto dni, namesto dosedanjega tajnika Roka in blagajnika Domna pa smo izvolili tajnico Tončko, ki bo opravljala obe funkciji.

Program dela naj bi obsegal podobne akcije kot lani: praznovanje novega leta, brucovanje, okrogla miza na določeno temo, obisk po srednjih šolah, pustno praznovanje. Dogovorili smo se, da bomo organizirali tudi večer bivših jeseniških študen-

tov (torej vseh, ki so že doštudirali — ali pa tudi ne — in so starejši od 25 let).

Rešili smo problem dežurstva. Javil se je prostovoljec, ki bo dežuriral vsak petek in soboto. Torej bo klub odprt vsak petek in soboto od 20. ure dalje.

Po skupščini je bil spoznavni večer. Še vedno ugotavljamo, da mlajši študentje in bruci ne vedo za delovanje našega kluba. Klubski prostori so na Titovi 12, pod razstavnim salonom Dolik.

Katarina Vidali

18. srečanje dopisnikov

V četrtek, 23. oktobra, smo se zbrali na železniški postaji. Z vlakom smo se odpeljali proti Ljubljani na srečanje mladih dopisnikov. Po enourni vožnji smo že hodili po Ljubljani. Bilo je še nekaj časa do srečanja, ki pa smo ga izkoristili tako, da smo se v slaščičarni okrepčali.

Razporedili so nas k pionirjem gostiteljem v prostorih Festivalne dvorane. V kinu Bežigrad smo si ogledali film Poletje v školjki, po tem pa smo se pogovarjali z ustvarjalci filma in igralcema Davidom Slugo in Kajo Stiglic. Naslednji dan smo se srečali z uredniki raznih uredništev. Seznanili so nas, kako nastane časopis TV 9-15, kaj v njem pišejo, od kod dobivajo vesti. Nato so nam v imenu RTV Ljubljana izročili priznanja. Poleg priznanj so nam dali še nalepke.

Potem smo odšli v sobo, kjer nastane Kurirček. Urednik te revije, Boris A. Novak, nam je povedal in pokazal, kako izberejo in natisnejo ilustracije, kaj storijo v primeru, če je ilustracija prevelika. Videli smo že nekakšno matrico naslednje številke in njene novosti. Pogovor je bil zanimiv, toda ker smo si nameravali ogledati še hišo televizije, smo morali pogovor zaključiti. Preden smo se poslovili, smo dobili Kurirčka in kemični svinčnik.

Na televiziji nas je sprejela prijazna in nasmejana Tatjana Trtnik — režiserka Periskopa. Odpeljala nas je v studio z dvema ekranoma, kjer smo si ogledali film o znani ilustratorici Mariji Luciji - Stupica, risanko in oddajo Periskopa, ki so jo snemali na naši šoli. Med oddajo nas je obiskala Desa Muck — voditeljica Videogodbe. Po ogledu teh treh oddaj so nam postregli z malico. Nato je bil na vrsti ogled televizijske hiše.

Tu smo videli vrsto zanimivih stvari. V enem izmed studijev so bile

mize, za katere sedijo napovedovalci, ko napovedujejo dnevniki in obzoriki. Blizu zadnje mize je bil zemljevid, na katerem navadno Trontelj kaže in napoveduje slabo in lepo vreme. Ogledali smo si sobo, kjer nadzorujejo snemanje, osvetljujejo sliko, pazijo na glasnost tona in skrbijo za podnapise. V eni izmed sob smo videli mnogo ekranov in na enem smo lahko spremljali satelitske posnetke. Ko smo od teh šli drugam, smo v kozmetični sobi videli Mita Trefalta, ki so ga pripravljali za snemanje Košnikov gostilne. Pri tem smo zvedeli, kaj je vroča in kaj hladna vaja. Nato smo si ogledali še največji studio, studio številka ena.

Po ogledu televizijske hiše smo videli pevca skupine Don Juan, napovedovalca Branka Maksimoviča, Josa in Gojca iz Periskopa. Pred kosilom v osnovni šoli smo dobili plakete in mapi z broškami ter kemičnimi svinčniki. Po kosilu nas je gostitelj odpeljal na ogled Ljubljane. V osnovni šoli Ledina je bil ples za dopisnike in gostitelje. Na plesu smo se zabavali in spoznali veliko novih prijateljev. Prav kmalu je bilo plesa konec. Naš program je bil tako zaključen in nato smo bili prosti.

V soboto, 25. oktobra, smo odšli v Račico, kjer smo si ogledali Trubarjevo domačijo in izvedeli o njegovem življenju. Nato smo odšli v OŠ Velike Lašče, kjer je bila razstava šolskih glasil. Po pozdravnem govoru Nuše Kerševan, predsednice skupščine mesta Ljubljana in kulturnem programu je bila svečana podelitev nagrad najboljšim šolskim glasilom. S tem se je naše srečanje zaključilo. Poslovili smo se od gostiteljev, si izmenjali naslove in se odpravili domov.

Jožica Zgaga
OŠ Tone Čufar

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA
KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

VOJNA ZVEZD

Za kakšno orožje gre? V vesolju kroži množica satelitov — morilcev, katerih naloga bo, da uničijo tuji satelit. Da so v tej smeri že marsikaj dosegli, dokazuje demonstracija servisiranja vesoljskih postaj. Ob tem vesoljske ladje v medsebojnem boju uporabljajo rakete, laserske topove (smrtne žarke!) in sevanje z nevtronskimi celicami. Kemični laser je namenjen za uničevanje medcelinskih plovil. Toda zanesljivost je razmeroma majhna. Sporna je tudi energija kemičnih laserjev.

Uničevanje satelitov in medcelinskih plovil je zanesljivo le z uporabo protonskih celic ali z razprševanjem plazme iz majhnih vgrajenih ciklotronov. Naslednji korak je gradnja baze na Luni. Američani bodo do leta 2000 na Luni namestili prvo bazo, v kateri bo petdeset različnih strokovnjakov. Sedaj sestavljajo fotokarte Lunine površine ter izdelujejo topografske karte. Vse to opozarja, da resno razmišljajo o celi mreži baz na Luni.

V naslednjih dvajsetih do tridesetih letih ostaja nadzor zračnega, kopenskega in morskega prometa na Zemlji odprto vprašanje. Velesili bosta vsaka zase ustvarili vesoljski dežnik, kar pa še ne pomeni, da bo varnost zahodne Evrope zamejena. Projekt vojne zvezd predstavlja za obe velesili izziv in je enako privlačen kot varljiv. Na koncu pa je nesmiseln, saj moramo računati na sovražnikov protidarec, katerega posledice bi bile usodne.

Vesolje je posebno okolje, v katerem moramo uporabljati drugačna vojna sredstva kot na zemlji. Torej lahko govorimo o prihodnji kozmični (vesoljski) taktiki in operatiki. Torej vojna zvezd ni nova strateška koncepcija, temveč samo korak v oboroževalni tekmi. Vojno zvezd razpihujejo samo zahodni poslovneži in generali, saj bi si ameriška industrija in Japonska razezali kolač industrijskega profita po že znanih načelih. Da je to res, da gre za ogromne posle, pove podatek, da so Američani za to namenili 527 (beri petsto sedem in dvajset) milijard dolarjev. Predsednik Reagan je januarja 1984 izjavil, da bodo za zgraditev vesoljske postaje Colombo namenili osem milijard dolarjev. To vrstnih postaj pa bodo potrebovali vsaj trideset. S tem bi pokrili vesoljski prostor nad kopensko in zračno konico v mejah Sovjetske zveze. Namestitev vesoljskih postaj Colombo je predvidena do leta 1992. S tolikšnimi vesoljskimi bazami bi menda uničili devet in devetdeset odstotkov vseh medcelinskih raket, izstreljenih z ozemlja Sovjetske zveze. Vprašanje pa je, kaj bo s preostalim enim odstotkom.

Gospodarska korist uresničitve zamisli o vojni zvezd je za ZDA neposredna. Dobiček, ekstra dobiček, rast dolarja in nadaljnji razcvet ameriške gospodarske, politične in vojaške moči so zagotovljeni za daljšo dobo. Ameriška stran vojno zvezd označuje kot vsesplošni način razvoja odnosov z zavezniki ali z zavezniško velesilo. Lahko pričakujemo, da se bo tekma v razvoju vesoljskega orožja neizprosno nadaljevala. Izdatki bodo izjemno visoki, saj tovrstno orožje zahteva uvajanje in proizvodnjo novih sistemov oborožitve.

Velesili poleg ustvarjanja vesoljskih baz jemljeta v zakup tudi vesolje, kar je proti odločitvam OZN. Vesolje je last človeštva; žal njegova okupacija s strani velesil že teče.

Starši, ali ste nas spoznali?

Starši, ali ste nas prepoznali? Letovali smo skupaj v Biogradu od 21. do 30. avgusta. To in ostale fotografije si lahko priskrbite na sindikatu Železarne za 120 din.

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI
STOLETJA

35

PORODNIŠTVO IN CARSKI REZ

Dr. profesor Edoardo Porro (1842 - 1902) je bil najpomembnejši pionir sodobnega carskega reza. Rojen je bil v Padovi in že v mladosti velik rodoljub. Pod Garibaldijem je bil prostovoljec v boju za Benečijo in Rim. Bil je porodničar — kirurg v bolnišnici Pia Santa Corona. Od leta 1875 je bil profesor porodništva v Pavii ter opravljal uspešne posege v bolnišnici San Matteo.

Prvi sodobni carski rez je opravil dr. Porro 27. aprila 1876. Tedaj je bil star trinajdeset let in je imel za seboj že bogato prakso iz porodništva.

Tisto pomlad 1876 je bil primer nosečnice Julije Covallini, ki je prišla na pregled k dr. Porru, skoraj brezizgleden. Dr. Porro je pri pregledu ugotovil naslednje: deformirana medenica, poševna zožitev, mere medenične

odprtine največ sedem centimetrov, preostala odprtina medenice nezadostna za prehod otroka. Odprtina medenice ni bila dovolj velika, da bi omogočila vsaj razkosanje otroka z grabljicami. Zadnja desetletja skoraj nobena nosečnica ni preživela carskega reza.

Dr. Porro je odlično poznal razvoj carskega reza. Carski rez je bil leta 1876 prava prikazen tik ob smrti, ki je stoletja strašila v življenju porodničarjev. Razen redkih primerov je carski rez prinašal samo smrt zaradi strese, smrt zaradi notranje krvavitve, predvsem pa smrt zaradi vnetja trebušne mrene. Zgodovina medicine ne navaja, kdo je opravil prvi carski rez. To pa je bilo zanesljivo, da je strah porod z rezom kot dokaz porodnih stisk vseh časov v vseh ohranjenih spisih tisoletij od Rigvede, najstarejše knjige Indijcev, in židovskega Talmuda do ustinih izročil Grkov, Rimljanov in Arabcev, pa vse do Porrovih dni. Porod je bil v vseh časih velika skrivnost.

Po sicer zelo dvomljivi legendi so izrezali iz materinega trebuha Cezarja, prvega rimskega cesarja. Pozneje so razlagali ime Cezar po Caesus, kar je pomenilo toliko kot Izreza-ni. In ker je postalo Cezarjevo ime oznaka za cesarstvo se je obdržalo ime carski rez. Vendar legenda, da se je rodil Cezar z izrezom iz trebuha, še ni dokaz, da so Rimljani obvladali in uspešno opravljali carski rez. Nekaj pa je gotovo: v starem veku pa vse do konca srednjega veka so poznali izrezovanje otrok iz mrtvih mater. Tu je bila Cerkev gonilna moč. Terjala je, da je potrebno storiti vse za krst otroka. V mračnih stoletjih, ko so bili akademski zdravniki vzvišeni nad poseganjem v človeško telo, so bile babice po cerkveni postavi vzgojene tako, da so izrezale otroka iz telesa matere, ki jim je pravkar umrla na rokah. Babiški red iz leta 1480 je z anatomskim neznanjem tistega časa ugotavljal, kako je treba opraviti carski rez pri umirajoči ali mrtvi materi. Ugotovili so, da živijo otroci v telesu mrtve matere še dvajset minut. Kdo se je drznil reševati ne le otroke za cerkveni krst, ampak tudi življenja mater, ki so imele preozka rodila.

V času renesanse se je uveljavil nov čut za življenje. V starih spisih so se pojavili opisi o carskih rezih na živih materah. V Parizu je leta 1581 prvič izšla učna knjiga o carskem rezu. Napisal jo je Francois Rousset, zdravnik

savojskega vojvode. Pri Roussetu se prvič pojavlja pojem ozkost rodil. Vseeno pa še ni ločeval med ozkostjo koščenega medeničnega kroga (ta odloča o življenju in smrti matere in otroka!) ter mehkimimi deli rodil, ki se v skrajnem primeru raztegnejo vse do raztrganja. V tem času še niso poznali porodnih klešč. Porodne klešče je prvi izdelal angleški kirurg Peter Chamberlen.

Dr. Porro je dobro poznal tehniko carskega reza in tistega dne, ko je sprejel Julijo Covallini, je že dolgo spadal med kirurge, ki se niso zadovoljili z upanjem v naključje. Spraševal se je, kakšne strupene snovi povzročajo porodno mrzlico in končno smrt. Razmišljal je naprej, če je z rezom odprta maternica vir okužbe, kako bi zaprl doved strupenim snovem v trebušno votlino. Če ni nobene možnosti, da bi se zaprla vhodna vrata, skozi katera prodira infekcija, kje je potem rešitev? Sklepal je pravilno, odločil se je za operativno odstranitev maternice. Kaj je lažje izbrati na križišču med smrtjo ali operativno odstranitvijo maternice? Odstranitev maternice bo tudi za vedno rešila vprašanje ponovne zanositve. Dr. Porro je bil sam s svojo vestjo in je čakal tri tedne, da se prične rodni popadki pri pacientki Juliji Covallini.

Danes seje vseh treh zborov

(Nadaljevanje s 1. strani)

sprejem in pristop k skupnosti. Za pristop pa je veliko zanimanje tudi med organizacijami združenega dela izven gorenjskega območja in pričakujejo, da se bo število članov skupnosti še povečalo. Da bi lahko pripravili program infrastrukturnih objektov, je bila izdelana študija prostorsko razvojnih izpolnitev gorenjske avtoceste. Usklajujejo se prostorski vidiki mejnega kontrolnega platoja na obeh straneh, v Avstriji in Jugoslaviji, za potrebe carine, milice in špedicije, na jugoslovanski strani pa še za brezcarinsko trgovino. V zvezi z gradnjo teh objektov so bili tudi že prvi razgovori o financiranju te gradnje, pa tudi o finančni sposobnosti organizacij združenega dela, ki bodo nosilke posameznih programov.

Iniciativni odbor je v tem času pripravil vse potrebno za konstituiranje Karavanške poslovne skupnosti in njeno financiranje. Podpisana je bila tudi pogodba o združevanju sredstev za gradnjo objekta operativni center mejni prehod karavanški predor na Plavškem travniku na Jesenicah, ki jo bo financiralo devet špedicijskih organizacij. Z gradnjo bodo pričeli že v letošnjem novembru, zaključena pa bo decembra 1987. V pripravi je tudi program za oblikovanje gospodarsko turističnega centra v Lescah, kakor tudi programi za izgradnjo komunalne infrastrukture, skupnih objektov v občinah Jesenice, Radovljica in Kranj, dalje investicijski programi teh objektov in zagotavljanje sredstev za sovlaganje. Pri vsem tem morata biti v ospredju racionalna raba prostora in varovanje okolja, poleg kadrovskega vidika, glede potreb občine in vsega gorenjskega območja.

ZAKLJUČNO POROČILO O PORABI SREDSTEV DRUGEGA OBČINSKEGA SAMOPRISPEVKA

Gradbeni odbor za gradnjo objektov s sredstvi drugega občinskega samoprispevka delegatom posreduje zaključno poročilo o porabi sredstev drugega občinskega samoprispevka, o čemer smo v našem glasilu že podrobno poročali, zato omenjamo le nekatere podatke.

S prvim občinskim samoprispevkom je bil zgrajen šolski center na Plavžu, njegova vrednost ob koncu gradnje je bila (1979) 197.556.856 dinarjev. S prvim samoprispevkom je bilo zbranih 110.948.664 din, kar je 56 odstotkov vseh sredstev, ostala sredstva pa so bila posojila, ki bodo izplačana letos, in druga združevanja. Sedanja vrednost objekta je 1.280.195.277 dinarjev.

Sredstva drugega občinskega samoprispevka so bila v višini 148.138.672 dinarjev porabljena za vzgojnovarstveno enoto in osnovno šolo v Mojstrani ter za osnovno šolo Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli, v skupni vrednosti vseh objektov in opreme 679.136.908 dinarjev.

V letih 1981 — 1985 je bilo z občinskim samoprispevkom zbranih 531.007.499 dinarjev ali 88 odstotkov vloženih sredstev, razlika pa je bila pokrita iz drugih virov. Zaradi inflacije in podražitve gradbenih in obrtniških del ter opreme je Izobraževalna skupnost Jesenice pozvala tudi organizacije združenega dela za

dodatno zbiranje manjkajočih sredstev. Doslej so se odzvale delovne organizacije: Železarna Jesenice, Gradbinec, Gradis, Iskra, Tehnični biro, Dinos in Izolirka, pričakujejo pa tudi odziv ostalih organizacij združenega dela, da bodo lahko uspešno zaključili še zadnjo etapo gradnje v osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli.

Poleg teh vprašanj pa je delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti predloženo v razpravo in sklepanje še:

Predlog odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Jesenice: To je dejansko že drugi odlok, s katerim skupščina občine razglasi kulturne in zgodovinske spomenike v občini, katerih nepremični deli kulturne dediščine bodo pod posebnim družbenim varstvom, v skladu z zakonom o naravnih in kulturni dediščini Slovenije. O osnutku odloka sta zbora razpravljala že decembra lanskega leta, bil pa je tudi v razpravi v krajevnih skupnostih. Odlok poleg obeh zborov skupščine občine sprejemata tudi oba zbora skupščine Kulturne skupnosti Jesenice.

Predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru v občini Jesenice, glede na spremembe in dopolnitve republiškega zakona o prekrških. Z njim se zvišuje spodnja in zgornja meja denarnih kazni za storilce prekrškov in razširjajo nekatera področja oziroma kršitve javnega reda in miru, za katere so predvidene denarne kazni.

Predlog odloka o plačevanju prispevka za minimalno vodnogospodarsko dejavnost, v skladu z novelacijo republiškega zakona o vodah. Za minimalno dejavnost se šteje: minimalna amortizacija zgrajenih vodnogospodarskih objektov in naprav in splošni rabi, redno vzdrževanje naravnih vodotokov, vodnogospodarskih objektov in naprav in splošni rabi ter hudourniških območij regionalnega in medregionalnega pomena, spremljanje starega vodnega režima, opravljanje del in nalog v zvezi z obrambo pred poplavi in urejanje zadev, ki imajo medrepubliški in meddržavni pomen. Zavezanca za plačevanje obveznega prispevka za minimalno vodnogospodarsko dejavnost so temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva in delovnih ljudi, ki z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov opravljajo obrtno ali drugo gospodarsko dejavnost v občini, ki se na območju občin

območne vodne skupnosti Gorenjske niso sporazumeli o višini povračila za programirane storitve, predvidene s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana območne vodne skupnosti Gorenjske za srednjeročno obdobje 1986 — 1990 in povračila niso plačali.

Predlog odloka o spremembah odloka o cenah za geodetske storitve v občini s katerim se usklajujejo cene z ostalimi gorenjskimi občinami.

Odlok o povračilu in nagradah sodnikom porotnikom temeljnega sodišča v Kranju, s katerim se enotno ureja to vprašanje med gorenjskimi občinami. Odlok opredeljuje upravičenost do potnih stroškov in stroškov za prehrano in prenočišče v obliki dnevnice, nadomestila osebnega dohodka oziroma zaslužka in nagrade sodnikom porotnikom za čas, ki ga prebijejo pri opravljanju te funkcije, v obliki dnevnice za službeno potovanja.

Predlog za razporeditev združenih sredstev za skupno porabo v krajevnih skupnostih občine v letu 1986. Odbor za delitev združenih sredstev za skupno porabo v krajevnih skupnostih predlaga, da se združena sredstva v višini 10.335.722 dinarjev razporedijo: polovico sredstev na podlagi števila zaposlenih vsem krajevnim skupnostim in polovico posameznim krajevnim skupnostim za realizacijo skupnih potreb, in sicer: v KS Dovje - Mojstrana 850.000 din za ambulantno, KS Hrušica 1.200.000 din za dokončanje mlinskih vežic, KS Sava za pisalni stroj 687.000 din, KS Podmežaklja 800.000 din za ureditev prostorov krajevnih skupnosti in KS Blejska Dobrava 1.650.361 din za ureditev stavbe krajevnih skupnosti.

Delegati zbora krajevnih skupnosti bodo obravnavali in sprejemali še odlok o določitvi matičnega območja v občini Jesenice, ki zajema celoten teritorij in naslednja naselja: Jesenice, Blejska Dobrava, Hrušica, Javoriški rovt, Kočna, Podkočna, Lipce, Planina pod Golico, Plavški rovt, Potoki, Prihodi, Mojstrana, Dovje, Zgornja Radovna, Zirovnica, Breg, Breznica, Doslovce, Moste, Rodine, Selo pri Zirovnici, Smokuč, Vrba, Zabeznica, Kranjska gora, Gozd Martuljek, Log, Podkoren, Rateče in Srednji vrh. Sedež matičnega območja je na sedežu upravnega organa za notranje zadeve Skupščine občine Jesenice, kjer se vodi: rojstna matična knjiga, poročna matična knjiga in matična knjiga umrlih.

Samoprispevku smo v našem glasilu v zadnjem času namenili že precej prostora. Tako smo že pisali o pridobitvah, ki sta jih prinesla oba dosedanja občinska samoprispevka, pa tudi o pripravah na tretji samoprispevek v občini Jesenice. Ker pa je v teku javna razprava o opredeljevanju za tretji samoprispevek in so se pojavile številne dileme, pomisleki in nasprotovanja, smo se odločili, da poskusimo odgovoriti nanje in jih osvetliti še z druge strani.

Samoprispevek je zakonsko določena institucija, s katero skušamo v naši samoupravni družbi zagotoviti sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb. Nihče med nami ne dvomi, da potrebujemo nove šole, vrtce, zdravstvene in kulturne ustanove, komunalne in druge objekte, ki so pogoj za stabilnejše gospodarstvo in večjo socialno varnost posameznikov in skupnosti kot celote. Prav tako si vsi želimo višjo kakovost življenja in smo zato pristali čimhitrejšega napredka. Pa vendar se vedno znova zatika, ko je treba zagotoviti materialne pogoje za uresničevanje skupnih razvojnih ciljev.

Ob vse večjih potrebah družbenih dejavnosti potaja jasno, da potrebna denarja ni več mogoče zagotavljati samo s svobodno menjavo dela, zlasti še ob dejstvu, da je gospodarstvo v tem trenutku že preveč obremenjeno. Jeseniška občina je po višini prispevnih stopenj, iz katerih se financirajo družbene dejavnosti, prav na repu republiške lestvice, zato ni presenetljivo, da denar, ki ga delavci mesečno prispevajo v sklade skupne porabe, zadošča komaj za redno dejavnost samoupravnih in interesnih skupnosti. Če pa »ne znamo s tem denarjem narediti ničesar«, kot menijo nekateri, potem moramo prevzeti tudi del odgovornosti za to »nesmotno« uporabljati zbranih sredstev, saj programe SIS sprejemamo vsi občani neposredno ali prek delegatov.

Ker torej sredstva iz rednih virov ne zadoščajo za vlaganje v infrastrukturo, je treba poiskati druge možnosti financiranja gradnje potrebnih objektov. Tega problema se je lotil sekretariat občinskega koordinacijskega odbora za pripravo in izvedbo tretjega občinskega samoprispevka, ki je podrobno proučil razmere in ugotovil, da je samoprispevek poleg premostitvenih kreditov in prispevkov delovnih organizacij edini možni vir, iz katerega lahko črpamo sredstva za reševanje problemov srednjega šolstva v naši občini. Ob tem so se pojavili ugovori, da pomeni samoprispevek hojo po poti najmanjšega odpora, da je to birokraški ukrep, ki posega v že tako plitke žepe občanov, ne da bi prej

Še o samoprispevku

skušal poiskati druge oblike financiranja in oživiti obstoječe rezerve. Taki pomisleki so neutemeljeni, saj je odločanje o samoprispevku povsem samoupravno. Najprej se v javni razpravi izpostavijo in razčistijo vse dileme, občani lahko tudi povedo svoje mnenje, pa naj bo tako ali drugačno. Po razpravi pretehtajo predlog odloka o razpisu samoprispevka vsi trije zbori skupščine in se odločijo, ali bo do razpisa referendumu sploh prišlo. Zadnjo besedo pa imajo seveda občani, ki se na referendumu svobodno odločajo in po lastni presoji glasujejo za rešitev, ki se jim zdi najbolj pravilna. Izid referenduma je torej odvisen od vseh nas, pri čemer vsak posameznik prevzame del odgovornosti za njegov uspeh ali neuspeh, pa tudi posledice, ki jih bodo posredno ali neposredno občutili vsi občani, če referendum ne bo uspel.

Številni ugovori se pojavljajo tudi glede pravice do glasovanja občanov, ki nimajo lastnega dohodka in zato ne bodo plačevali samoprispevka. Naša ustava predpisuje referendum kot pravico državljanov, ki izvirajo iz samoupravljanja delovnega človeka. Ker je sleherni občan odgovoren za razvoj skupnosti, v kateri živi, mora imeti tudi pravico odločati o vseh zadevah, ki so pomembne za to skupnost; ta pravica mora biti zagotovljena tudi v primeru, če posameznik zaradi objektivnih razlogov ni sposoben materialno prispevati k izvajanju sprejetih odločitev. Tu prihaja na površje solidarnost delovnih ljudi in občanov, o kateri pri nas tako pogosto govorimo, na katero pa tudi prav hitro pozabimo, kadar gre za to, koliko bo kdo prispeval v skupno »denarnico«.

Upokojenci predstavljajo tisto kategorijo občanov, ki ima zaradi nizkih dohodkov največ pomislekov glede uvedbe tretjega samoprispevka. Čeprav smo na republiškem nivoju že sprejeli nekatere ukrepe za izboljšanje materialnega položaja upokojencev, verjetno tega problema ne bomo zadovoljivo rešili pred koncem tekočega srednjeročnega obdobja. Zato so zahteve upokojencev po oprostitvi plačila samoprispevka,

vsaj tistih z najnižjimi pokojninami, prav gotovo upravičene. Vprašanje pa je, ali bi bilo smotno in pravično, če bi se odrekli prispevku celotne populacije upokojencev, torej tudi deležu tistih, katerih pokojnine prav nič ne zaostajajo za rednimi dohodki nekaterih delavcev.

Da pa se ne bi ustavljali samo pri načelnih vprašanjih v zvezi s samoprispevkom, si oglejmo še nekaj števil. S tretjim občinskim samoprispevkom naj bi v petih letih zbrali 198 milijard dinarjev, od katerih naj bi 65 milijard porabili za potrebe krajevnih skupnosti. Preostalih 133 milijard bi po trenutnih ocenah pokrilo celotno investicijo srednjesholskega prizidka. Posameznik naj bi mesečno prispeval znesek v višini 1,5 odstotka od neto osebnega dohodka. Na podlagi podatkov o povprečnih mesečnih osebnih dohodkih delavcev v združenem delu lahko izračunamo, kolikšen znesek predstavlja teh 1,5 odstotka v mesečnem dohodku povprečnega delavca. V letošnjem juniju, juliju in avgustu je bil povprečen osebni dohodek v naši občini 100.222 dinarjev. Povprečen občan je moral od svojega mesečnega dohodka oddvojiti 1503 dinarjev (delavec v gospodarstvu 1480, v negospodarstvu pa 1655 din) v okviru zbiranja sredstev drugega občinskega samoprispevka, ki se je prav v teh mesecih iztekel. Čeprav bi bil zaradi rasti osebnih dohodkov ta znesek, ki bi ga prispeval posameznik — v primeru, da bi se občani odločili za tretji samoprispevek — nekoliko večji, bi glede na trenutno raven cen še vedno predstavljal zanemarljivo majhno vsoto. Pomislimo samo, kaj lahko kupimo v trgovini za 1500 dinarjev, ali kaj dobimo za ta denar v javnih lokalih.

Tanja Kastelic

Hm, hm...

In kdaj bodo vsi trije zbori skupščine občine Jesenice obravnavali rezultate gospodarjenja v devetih mesecih? Pred prazniki — novoletnimi!

micro

Jesenice (foto: I. Kučina)

Skupščina izobraževalne skupnosti o samoprispevku

Delegati v skupščini Izobraževalne skupnosti občine Jesenice se bodo sestali prihodnji petek, 14. novembra, ob 12. uri v restavraciji Železarne, konferenca delegacij v Železarni pa bo v sredo, 12. novembra, ob 13. uri v sejni sobi samoupraviteljeva. Gradivo, ki ga morajo pred tem obravnavati ustrezne delegacije, so prejeli le vodje delegacij. Dnevni red je sicer kratek, vendar pa odločilnega pomena za nadaljnji razvoj šolstva na Jesenicah.

Delegacije so namreč prejele v obravnavo gradivo za javno razpravo o odločitvi za tretji občinski samoprispevek. Na ta način se bodo delegacije za samoupravne interesne skupnosti vključile v razpravo, ki o tem predlogu poteka ta mesec (v Železarni bo javna razprava organizirana prek samoupravnih delovnih skupin, predlog pa bodo obravnavali tudi izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata). Pomena in potreb po uvedbi tretjega samoprispevka v naši občini na tem mestu ne bi poudarjali, saj je bilo o tem v Železarni objavljenih že več prispevkov.

Delegacije se bodo seznanile tudi s poročilom o uresničevanju vzgojnoizobraževalnega dela v osnovnih šolah občine Jesenice v šolskem letu 1985/86. V njem so prikazani pogoji za uresničevanje vzgojnoizobraževalnega dela, vzgojnoizobraževalni rezultati ter problemi ter predlogi za njihovo rešitev. Predvsem bi bilo tre-

ba rešiti problem pomanjkanja oziroma neustreznosti prostora osnovnih šol na mestnem področju, osnovne šole s prilagojenim programom in glasbene šole, izenačiti možnosti učencev pri obveznem šolanju, rešiti problem zaostajanja materialnega položaja učiteljev in podobno.

Letos bodo prvič podeljene Žagarjeve plakete. Zanje so zaradi dolgotrajnega uspešnega dela na vzgojnoizobraževalnem področju predlagani: Zora Čuden, Silva Ukmar, Ljuba Pavliček, Anton Dežman in Železarna Jesenice.

Vodje delegacij so skupaj z gradivom za tretjo sejo skupščine Izobraževalne skupnosti prejeli kot pripomoček za delo delegatov in delegacij še statut Izobraževalne skupnosti ter poslovnik za delo skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice, njenih zborov in organov.

Nada DEJAK
CPSI

Pravičnejša delitev med vrhunskim športom in športno rekreacijo

Na drugi seji skupščine Telesnokulturne skupnosti Jesenice, ki je bila pretekli četrtek v prostorih restavracije Kazina, so delegati obeh zborov potrdili zapisnik prve seje in sprejeli osnutek razmejitve vrhunškega, tekmovalnega športa, športne rekreacije in temeljne telesne vzgoje v šolskih športnih društvih, o katerem bodo občani lahko razpravljali do 15. januarja 1987. Seznanili so se z realizacijo finančnega načrta TKS Jesenice za obdobje januar - september 1986 in potrdili rebalans tega plana. Sprejeli so samoupravni sporazum o skupnih nalogah telesnokulturnih skupnosti občin v Sloveniji za obdobje 1986 do 1990, potrdili predlog članov odbora za samoupravni nadzor in odbora za podeljevanje priznanj Stanka Bloudka pri skupščini TKS Slovenije, nazadnje pa imenovali žirijo za podeljevanje Gregorčičevih plaket v jeseniški občini v letu 1986.

Čeprav smo v naši občini v zadnjem času vzgojili vrsto športnikov, ki se s svojimi rezultati uvrščajo v sam vrh jugoslovanskega in celo svetovnega športa, ne moremo biti zadovoljni s splošno smerjo razvoja telesnokulturne dejavnosti. Športne panoge so med seboj premalo povezane, glede na uspešnost pa nepravilno ovrednotene. To je posledica dosedanje nesistematične dejavnosti na področju telesne kulture v občini, ko smo vrsto let podpirali določene panoge, ne da bi ugotavljali, ali športniki v njih z vrhunskimi rezultati dokazujejo svojo kvaliteto in upravičujejo dobljeno finančno pomoč. Pri tem nam je zmanjkvalo denarja za množično rekreacijo občanov in za telesno vzgojo mladine v šolskih športnih društvih, ki predstavljajo osnovo za hitrejši in kvalitetnejši razvoj vrhunškega in tekmovalnega športa.

Da bi telesnokulturne organizacije prisilili h kvalitetnejšemu delu, bomo v prihodnje s pomočjo objektivnih kriterijev poskušali razmejiti vrhunski in tekmovalni šport, športno rekreacijo in telesno vzgojo v šolskih športnih društvih. Podpirali bomo samo 15 panog vrhunškega in tekmovalnega športa (od tega največ pet vrhunskih) in jim namenili skupno 70 odstotkov sredstev telesnokulturnih dejavnosti. Prednostne panoge bomo izbirali vsaki dve leti in tako zagotovili uspešnejše preverjanje izvajanja programov ter pravičnejšo delitev sredstev med posameznimi panogami. Perspektivni posamezniki, ki bodo z dobrimi rezultati dokazali svojo kvaliteto, bodo dobili status vrhunskih športnikov-posameznikov, čeprav njihova panoga ne bo uvrščena v vrhunski šport.

Na področju športne rekreacije bi morali doseči množičnost. V ta namen bo treba zagotoviti osnovne objekte za aktivno športno udejstvovanje občanov. Nosilci rekreacije ne smejo biti več samo telovadna društva Partizan, ampak tudi skupine občanov, ki bodo vključevale najmanj 15 posameznikov in se bodo ukvarjale z različnimi oblikami rekreacije. Višina finančnih sredstev, ki jih bomo namenili tej dejavnosti, bo odvisna od števila športnorekreativnih skupin in vsebine njihovih aktivnosti.

Šolska športna društva so tista množična baza, ki bi morala predstavljati odskočno desko mladim športnikom za nadaljnje tekmovalno in vrhunsko športno udejstvovanje. Žal se ta društva premalo povezujejo z drugimi telesnokulturnimi organizacijami v občini. Res pa je tudi, da mlade v šolah najbolj privlačijo tiste panoge (odbojka, rokomet), ki jih ne

Spominska svečanost ob dnevu mrtvih na Jesenicah

Tudi letos so na Jesenicah počastili spomin na padle borce NOV, talce, tiste, ki so jim ugasnila življenja v koncentracijskih taboriščih in vse tiste, ki so darovali življenja za našo svobodo in lepšo bodočnost.

Osrednja spominska svečanost je bila na grobišču padlih borcev v spominskem parku na Plavžu v petek, 31. oktobra, ob 16. uri v organizaciji občinskega odbora ZZZ NOV in ostalih družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice. V kulturnem programu komemoracije so sodelovali: Pihalni orkester jeseniških železarjev pod vodstvom Ivana Knifiča, moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom Franca Jelenca, mladinski pevski zbor OŠ Tone Čufar pod vodstvom Marije Raichman in recitatorska skupina OŠ Tone Čufar Jesenice, ki jo je pripravil Sandi Jakopič.

Ob grobišču padlih borcev, ki je bilo okraшено s številnimi svečami in cvetjem, je imel spominski govor podpredsednik osnovne organizacije ZSMS OŠ Tone Čufar Miha Žagar. Poleg svojcev so spomin na padle borce počastili mnogi njihovi prijatelji in znanci ter veliko mladih. V tej množici Jeseničanov so posebno svečan vtis naredili številni praporščaki s prapori. Ognjeni plamenčki in cvetovi krizantem, nageljnov in drugega cvetja ter žalostinke, ki so jih izvajali godbeniki in pevci,

V minulem obdobju je bilo v krajevni skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela več zborov krajanov. Sestali so se vaščani s Potok in Javorniškega rova, na skupnem zboru pa krajanje naselij Borovlje in Tomšičeve ceste ter Trebeže.

Na zborih so krajanje opozorili na vrsto vprašanj, ki so in bodo še aktualna v prihodnjem obdobju. To velja predvsem za reševanje problemov gospodarske in komunalne dejavnosti. Pri reševanju teh vprašanj je pomembno tesno sodelovanje krajevne skupnosti, samoupravne komunalne skupnosti in pristojnih organov. Skupščina občine Jesenice je komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja. V četrtek, 23. oktobra, pa so na skupnem sestanku krajanje iz Borovlj, Tomšičeve ceste ter Trebeže ponovno opozorili na neurejen pristop na cesto prvega reda Ljubljana - Jesenice in zahtevali uvedbo krožne poti prek Trebeže na Koroško Belo. To je problem izpred nekaj let, ki ga pristojni organi niso mogli rešiti zaradi ozkega grla v Trebežu. Krajanje se s takšno ugotovitvijo niso strinjali; prav tako niso zadovoljni z začasno rešitvijo in pešpotjo, ki je bila urejena od železniške postaje Javornik do naselja Straža.

Kritično in ostro so obravnavali tudi občasne razmere na cestnem nadvozu pri semaforiziranem križišču na Javorniku. Ob daljšem dežev-

ju ali hujšem naliivu so za pešce razmere nevzdržne. Eno izmed zanimivih vprašanj je bilo namenjeno tudi izgradnji čistilne naprave ob reki Savi. Krajanje zahtevajo odgovor na postavljeno vprašanje, v kolikšni meri bo ta naprava, ki je sicer potrebna za celotne Jesenice, vplivala na razmere v naselju Borovlje.

Ničkolikokrat so krajanje obeh naselij opozorili na pomanjkljivo javno razsvetljavo in zato zahtevajo, da svet krajevne skupnosti oziroma komisija za gospodarska in komunalna vprašanja to vprašanje bolj učinkovito rešuje prek samoupravne komunalne skupnosti.

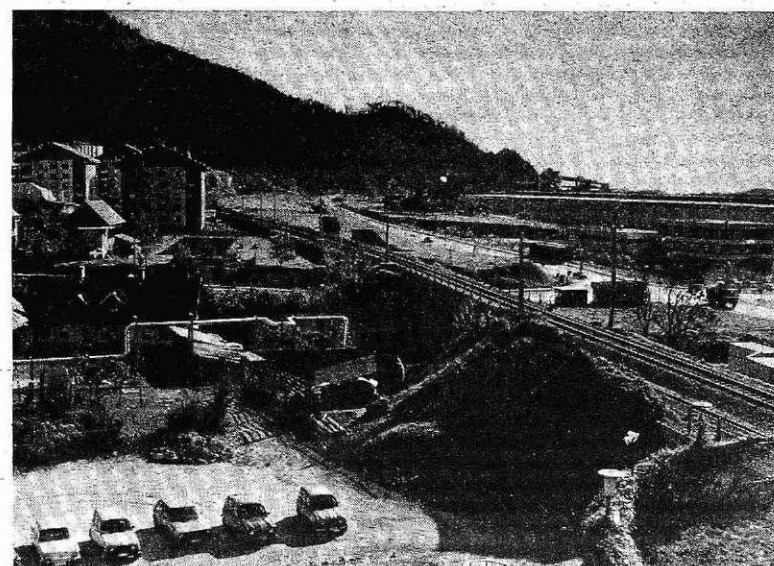
Direktorica vzgojnoizobraževalnega zavoda Majda Malenšek je obširneje spregovorila o tretjem občins-

skem samoprispevku, s katerim naj bi zbrali potrebna sredstva za šolstvo, pol odstotka pa naj bi namenili za potrebe krajevnih skupnosti.

Posebna komisija bo v krajevni skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela določila prednostne naloge, ki so najbolj aktualne in za katere naj bi uporabili s samoprispevkom zbrana sredstva. Pri tem so omenjali napeljavo vročevoda na Borovljah in Koroški Beli ter še nekatere druge aktualne naloge.

V novembru bodo volitve delegatov za skupščino krajevne skupnosti. Iz naselja Borovlje so bili predlagani: Milan Dornik, Danilo Svetlin, Rudi Šapek, Drago Knific in Stanko Pristov, iz naselja Tomšičeva cesta in Trebež pa Adelajda Dizdarevič, Marija Ljuta, Aleksander Mandeljc in Aleksander Kogoj st.

Edo Žagar

Pred leti je bila obnovljena cesta prvega reda Ljubljana - Jesenice. V neposredni bližini semaforiziranega križišča je bil zgrajen nadvoz prek potoka Javornik. Na nadvozu je odvajanje površinskih voda pomanjkljivo urejeno, zato ob daljšem deževju ali hujšem naliivu nastajajo velike težave.

Obvestilo invalidom

Društvo invalidov Jesenice obvešča svoje člane, ki v letošnjem letu praznujejo svoj življenjski jubilej (50, 60 ali več let), da bo letos prvič organiziralo družabno srečanje jubilarov, ki bo v soboto, 22. novembra, v Kazini na Jesenicah.

Peto prednovoletno praznovanje bo prav tako v Kazini na Jesenicah, 20. decembra 1986.

Interesente obeh srečanj prosimo, da se prijavijo pri svojem poverjeniku ali v pisarni društva, kjer boste dobili vse ostale informacije.

Težje invalide bomo obiskali na domu ob 29. novembru in Novem letu.

Invalide prve kategorije in težje invalide obveščamo, da imajo prednost pri nabavi kurjave za zimo na podlagi potrdila, ki ga dobite v pisarni društva. Dobavo omogoča Merkur Kranj - TOZD Univerzal Jesenice. Tej delovni organizaciji, kakor tudi drugim v občini, se iskreno zahvaljujemo za razumevanje do invalida - občana. Delovna enota Univerzala Jesenice nam materialne pomoči pri prevozu še nikdar ni odrekla.

Odbor društva

Na podlagi sklepa skupščine Telesnokulturne skupnosti Jesenice z dne 11. septembra 1982 o podelitvi Gregorčičevih plaket Telesnokulturna skupnost Jesenice

RAZPISUJE

Gregorčičeve plakete za leto 1986

Za podelitev Gregorčičeve plakete so lahko predlagane organizacije in posamezniki za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev lahko dajo vsi občani, telesnokulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi pisмено do 15. novembra 1986 na naslov:

Telesnokulturna skupnost Jesenice,
Titova 65, Jesenice, p. p. 21.

Dopisujte

Franjo Ropret

ŽELEZAR

7

Ime mi je Branko. Pišem se Razpet. Sem skladiščnik surovin in reprodukcijkega materiala v tovarni Bidez, ki izdeluje vodovodne pipe in armature. Prej sem delal v Kovinarju, kjer sem zaslužil pol manj kot zdaj in sem natanko pol od te polovice odšel vsak mesec stanodajalcu za podnajemniško sobo v Kosezah, kjer sicer še zdaj stanujem. Res pa je, da v Kovinarju nisem še delal kot samostojni skladiščnik, pač pa kot skladiščni manipulant, oziroma prevzemalec v oddelku za vijaki, kar je komaj kaj več od navadnega delavca in sem moral po vsakem šihu v posteljo, tako me je bolel hrbet od vzdigovanja po 40 in 50 kg težkih zabojev z vijaki, ki so kar naprej prihajali v skladišče, bodisi v vagonih bodisi s tovornjaki, ali pa kar hkrati z vagoni in tovornjaki: vijaki Tovil, vijaki Petar Drapšin, vijaki Plamen Kropa, vijaki Utenzilija, pozabil sem že od kod vse; vijaki tisoč različnih dimenzij, pa njim pripadajoče matice in podložke seveda — da se ti zmešal! Potem sem se vpisal v tečaj za skladiščnika pri delavski univerzi in bi potem, ko sem ga opravil, morda celo ostal v Kovinarju, če bi me bili pripravljene premestiti na odgovarjajoče delovno mesto in mi povišati plačo. Več kot pol leta so mi obljubljali in me vlekli za nos, potem pa sem v časopisu zasledil razpis za delovno mesto skladiščnika v Bidezu, nemudoma sem se javil in bil tudi nemudoma sprejet, saj sem izpolnjeval vse zahtevane pogoje.

»Ali pijete?« je bilo prvo vprašanje, ki mi ga je zastavil šef komercialne, potem, ko si me je ogledoval od glave do pete. Vrtel se je na stolu in s prstom bobnal po mizi, ves zlikan in zloščen in z brki, ki so mu sršeli kot zatrep slame z gorenskega kozolca.

»Če pijete?« sem se popraskal za ušesom, saj takega vprašanja res nisem pričakoval. »Hm, kak kozarček že, a vi ne?« sem se nazadnje izvelkel in se še isti hip spomnil, da se že dva dni nisem obril, pa tudi čevljev nisem imel očiščenih in da je to vprašanje prav gotovo v tesni zvezi z mojo zunanostjo.

»Pa veste, zakaj vas to sprašujem? Naš prejšnji skladiščnik je bil namreč že tako zapit, da smo ga morali predčasno invalidsko upokojiti. Ne bi radi prišli z dežja na dež.«

»Sem mar podoben pijancu?«

»To ne. Premlad si ste, da bi se vam kaj poznalo, tudi če bi bili pijanec. Sicer pa — pojdiva si ogledat skladišče! Naj vas že vnaprej pripravim na to, da je skladišče surovin in reprodukcijkega materiala še zelo neurejeno. Več kandidatov se je že javilo na naš razpis, pa so si vsi premislili, ko so se seznanili s stanjem.«

In sva si šla ogledat in sem se tudi jaz seznanil s stanjem. Skladišča pravzaprav sploh ni bilo, saj so medenasti bloki in palice ležali vseprek po dvorišču pod milim nebom, kjer je bil pač prostor. Na prostem so bile tudi cele palete grafitu v vrečah, pokrite samo s ceradami in polivinilastimi plaitami, ki bi jih premočil vsak močnejši dež. Kremenčev pesek je bil sicer na suhem v tovarniški hali, ker pa so se v vreče pogosto zadevali nespretni viličarji, je bilo veliko peska raztresenega po tleh poleg strožnic, rezkarjev in drugih obdelovalnih strojev. Reprodukcijski material je bil spet čisto na drugem koncu tovarne, v zasilni leseni lopi poleg odpravevalne naprave v livarni in če si odprl vrata, se ti je vsuho za vrat pol kile prahu. Moja bodoča pisarna je bil nekakšen lesen zaboj 2x2x2 metra, v katerem je bilo ravno dovolj prostora za omaro z akti, razmajano pisalno mizo, stol in električni kalorifer. Za nameček je »pisarna« stala v neposredni bližini centrifug, v katerih se je z neznanjskim truščem odcejal olje iz medenastih ostrižkov, ki so ostajali pri obdelavi ulitkov. Pa to še ni vse, saj je hrup prihajal tudi iz čistilnice odlitkov v livarni.

»No, zdaj ste videli. Kako se boste odločili?« me je pobral komercialni potem, ko sva se vrnila v njegovo pisarno.

»Prevzel bom,« sem rekel.
»Kdaj pa?«
»Lahko takoj.«
»Dobro. Pričakujemo vas v ponedeljek. Nasvidenje!«

»Nasvidenje!«
V ponedeljek sem praznoval rojstni dan in ker je bilo ravno prvega v mesecu, se mi je zdel to kar primeren začetek za nastop nove službe. Dodelili so mi dva delavca, mladeniča iz južnih krajev, Latifa in Svetozara, podrejen pa mi je bil tudi nekoliko starejši Stanko, kije bil po rodu iz hrvaškega Zagorja in je bil v skladišču zadolžen za olja in kisline. Hitro sem si pridobil njihovo naklonjenost, saj sem z njimi postopal kot enak z enakimi in se nisem obotavljal prijeti za vile ali lopato, kadar

je bilo veliko dela; od drugih skladiščnikov pa sem se razlikoval tudi po tem, da nisem nosil halje, pač pa navadno delovno obleko in visoke čevlje z železnimi kapicami.

»To ni vaše delo,« me je opomnil komercialni, ko me je nekega dne zalotil pri nakladanju medenine na tovornjak.

»Vem,« sem rekel.

»In?«

»Vem pa tudi to, da je treba tovornjak čimprej naložiti.«

»Če potrebujete več delavcev, kot jih imate, naj vam jih posodi delovodja iz livarne.«

»Ne nadlegujem rad ljudi, če ni zares nujno.«

»Res? Kakšen skladiščnik pa ste — takole zaprašeni in brez srjace! Delavcem dajete potuho, za hrbtno pa se vam smejejo. Poznam jaz Bojica! Pa tega Burkiča! Pa tega Hrova! Nikar se mi ne hodite pritoževati, če vam bojo zrasli čez glavo.«

»Brez skrbi, tovariš komercialni, bom že sam uredil z njimi tako, da bo prav.«

»Upam, tovariš Razpet, upam!«

Seveda se je izkazalo, da imam prav jaz in ne moj šef. Moji fantje res niso pretiravali z delovno vneto, a kar jim je bilo postoriti, so vendarle postorili — četudi ne zmeraj tako hitro in vestno, kakor bi bilo treba in kakor bi si želel. Zlasti Latif se mi je v poletni vročini rad skril med prazne sode za skladiščem in stegnil vse štiri od sebe, pozimi pa se je še najbolje počutil v livarni pri pečeh, čeprav ni imel tam kaj iskati. Svetozar, ki se je zaposlil v Bidezu le en teden pred menoj, pa je bil na začetku zelo marljiv in prizadeven, pozneje pa je nekoliko popustil, kar pa ni nič čudnega, saj mu Latif ni dajal dobrega zgleda, poleg tega pa se je kmalu izkazalo, da je izrazito tehnični tip, ki mu je lopata dosti pregrobo orodje. In res je že čez dva meseca naredil izpit za voznika viličarja in postal viličarist. Stanko je bil s šestnajstimi leti staža v Bidezu že star in prekaljen delavec, ki je do potankosti poznal svoj posel in ga zato ni bilo treba priganjati in mu soliti pameti. O, pa je bil tudi Stanko tič! Kadar je bilo treba natovarjati tovornjak z gredicami za Sevojno, je imel Stanko nenadoma polne roke dela s kislinami in olji, prej pa je po cele ure postavil naokoli in se šalil z ženskami v montaži in obdelavi.

A kadar mi je res šlo za nohte, me ni nihče pustil na cedilu. Bili smo — razen Stanka, ki je bil starejši — približno istih let in kakor smo si bili tovariši pri delu, smo si bili prijatelji

tudi v prostem času, saj smo se med odmori skupaj podili za žogo na tovarniškem dvorišču, pa tudi po šihu smo jo marsikdaj mahčili v bife čez cesto na silce žganega. Obiskoval sem jih doma, poznal sem njihove žene in se igral z njihovimi otroki, večerjal sem njihove jedi in poslušal njihovo glasbo, še govoril sem z njimi v njihovem jeziku, zaradi česar sem se celo zameril nekaterim sodelavcem, češ da izdajam mater Slove-nijo.

Ko sem se nekega nedeljskega večera z zelencem vračal domov v Koseze, sem se stregel s skupino Alban-cev, ki so v pijanosti nadlegovali in žalili neko dekle. Ko sem naslednje jutro o tem dogodku pripovedoval Latifu in Svetozaru, ves v skrbeh, da bi se mi utegnili pretepači maščevati, sta mi bila fanta brž pripravljena priskočiti na pomoč. Iz električnega kabla sta mi napravila nekakšen pendrek, ki sem ga potem še cele tedne nosil s seboj v torbi, da bi ga uporabil, če bi me Albanci pričakali kje na samem. No, moj strah pred maščevanjem je bil odveč in mi pendreka ni bilo treba uporabiti, čeprav ga imam še sedaj doma med svojo ropotijo. Kdove, morda pa mi bo kdaj le še prišel prav!

Delavci so držali in še držijo z mano, zato, ker so vedeli, da tudi jaz držim z njimi in tistim zgoraj v pisarnah nikoli ne lezem v rit, tako kot so to delali nekateri drugi skladiščniki in mojstri, ki so si na ta način obetali napredovanje in druge privilegije.

A če se nisem najbolje razumel s svojimi šefi, to še ne pomeni, da se nisem razumel z administratorkami, računovodkinjami in ostalimi ženskimi pisarniškimi močmi. Prav nasprotno! — Še zlasti potem, ko jim je prišlo na uho, da sem še samski in da tudi nobene resne punce še nimam, so se kar naprej trudile, da bi me omrežile. Še celo petdesetletna, debelušna in že osivela računovodkinja Lojzka, ki se ji je na obrazu že krepko poznala njena ljubezen do likerjev in drugih opojnih pijač, mi je namigovala in mežkala in v največje veselje ji je bilo, kadar me je spravila v zadrego in mi zvalila rdečico na lica. »Poglejte našega Branka, kako je zafarbal!« je vzkliknila. »Ali ni to nekaj ljubkega? Tudi jaz sem farbala, ko sem bila mlada in sem imela še močno in zdravo kri v žilah.«

Oh, kako nesrečna in zakompleksana sem bila zaradi tega, jaz neumnica, ki nisem vedela, kaj imam, dokler me ni z leti minilo in mi pobralo kri z lic, kot sok iz limone!

»Tovariš Branko, kaj pa se tako obirate, izberite si že no kakšno in se poročite, fant od fare ste, ne verjamem, da vas nobena ne pogleda!« me je nekega dne napadla Vika, Lojzkina pomočnica v računovodstvu.

Nadaljevanje

Tedaj se je pripeljal obersturmführer Werner. Zadnji hip je zamahnil z roko v znamenje, naj povesijo puške. Morda je na ta trenutek čakal za ovinkom, da bi bilo videti kot v filmu. Naglo je stopil k privezanemu Bernardu in mu nepričakovano ponudil:

— Povejte, kar od vas hočemo in takoj boste svobodni!
Bernard pa je ves iz sebe, kakor da ga ni videl ne slišal, zaneseno zavpil:

— Streljajte že!
Obersturmführerja ni niti pogledal, raje je z očmi izzivalno prebada ubijalce.

Gestapovec je bledega obraza odstopil in poveljujočemu dal znamenje.

Počilo je, toda ne vsi strelj hkrati. Ne streljajo nas vsi radi, je pomislil Aleš.

Ko je zasmrdelo po smodniku in se je razkidal rahel sivkast dim, so videli, da sta dva ob kolih še vedno stala. Eden izmed njiju je bil Bernard! Spet je zavpil:

— Streljajte! Ne bojte se!

IVAN JAN

89

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Obersturmführer je pobesnel. Odpel je tok za samokres, stopil proti Bernardu in le na korak razdalje vanj izstrelil pet nabojev.

Kot bi s tem hotel zatreti upor, revolucijo in svojevoljnost za vselej.

Tisti, ki so še živeli, so morali odvezati postreljene, zložiti s kamiona surove, prazne krste, potem pa trupla spraviti vanje!

Aleš je prišel na vrsto šele z zadnjo skupino. Do kola so mu hoteli pomagati, a ni dovolil. Tja se je splazil po vseh štirih, se spodaj oprijel obeljenega lesa in se ob njem vzpel pokonci ter čakal, da mu je esosevica tja privezal roki. Ko je segel k očem, da bi mu jih zavezal, je, kakor prej Bernard, odklonil.

Nanj je čakal še obersturmführer!
Werner je segel po pištoli. Vendar se je zbral in s stisnjenimi zobmi siknil, kakor da je izgubil razum:

— Zavpij: Heil Hitler! in prost boš šel od tod!
Werner — in vsi drugi — so napeto čakali. Pa ni bilo treba dolgo.

— Morilci! Smrt Hitlerju! je viknil Aleš.

— Schiesse! je revnil Werner in odskočil, kakor bi ga pičila kača. Spozabil se je in spet segel po pištoli. V tem se je zbral, se obrnil, vidno razkačen sedel v avto in oddijval med pokanjem strelcev, ki so spodnesli tudi Aleša!

Zadnje, kar je izgovoril Aleš, je bilo:
— Mama, Martina! Saj bomo maščevani!

Mislil je, da je to zavpil na glas, toda to se je zdelo samo njemu. Navzoco so slišali samo nerazločno grgranje. V Alešu ni bilo več moči.

Vso je bil porabil v boju z Wernerjem.
Tudi vedno tihi Peter si ni dal zavezati oči in tudi on je iztisnil iz sebe:

— Maščevani bomo! Zbogom Angela!
Teh zadnjih pet so naložili policisti sami in kamioni so se spet poglani proti kaznilnici.

Ob jami, ki so jo prejšnji dan kopali sami, so stali zaporniki, ki so jih zastraženi, solzljivi, a tihih obrazov, morali naglo zasuti!

Prihodnje jutro, ko je bil Filip že v partizanskih rokah, so se po vsej pokrajini rdečili veliki lepaki, z dvakrat napisanimi imeni talcev: v nemščini in v domačem jeziku. Trideset. Med njimi je bilo tudi Aleševo in Petrovo. Bernardovo so izpustili.

Ljudje so se ob lepakih ustavljali, si brisali solze, potihem kleli in se pridružili. Pri enem se je ustavila tudi Martina. Nenadoma so se ji zameglile oči in zadrhtela je. Prebrala je Aleševo ime. Z roko je potegnila prek oči in še enkrat pogledala na papir.

Res je! O, Aleš!
Omotična je odstavala proti domu. Še vedno ni mogla doumeti, da je bilo to edino, kar ga je čakalo pri gestapovcih. Bolj kakor kdaj prej je čutila, kaj ji je pomenil Aleš.

In umrl je s hūdimi mislimi nanjo!
V ušesih ji je zvenelo, kot bi ga poslušala vsak hip:

— Tudi tvoje roke postajajo krvave!... Zakaj nisi poskrbela za Filipa?... Operi umazanijo!

Z roko je rahlo otipala mesto na vratu, kjer jo je v navalu brezumja stiskala Aleševa desnica. Namesto jeze ga je v mislih ljubkovala in rahlo božala kožo, kjer se je je zadnjikrt dotaknila njegova roka.

Vse je odmevalo v njej, tudi njene zadnje besede. Saj ni mislila tako, kot mu je govorila. Hotela je po vsi sili, želela, da bi ostal živ. To je bilo vse. Aleš je bil njeno drugo življenje, njen odmev in njena prihodnost!

Zakaj ga ni poslušala! Kakor bi jo bil Filip hipnotiziral!
Mrtvi ne lažejo! si je rekla, kakor bi ji narekoval sam Aleš. Kako je mogla dvomiti? Pustila se je zapeljati, da bi rešila Aleša!

To jo je vrglo kvišku. Popravila si je obleko in se namenila naravnost k Filipu. Še preden je odšla, jo je spet nekaj ustavilo. Sesedla se je na posteljo. Aleš je imel prav, ko je rekel, da se bo kri držala tudi nje. Mukam žalovanja so se pridružile nove, še hujše. Ni se čutila samo prevarana, temveč tudi sokriva za pogubev znanih, dobrih ljudi in tudi za najbolj ljubljeneega med njimi. Potem je nehala jokati in v mraku, ko so se na steno začele risati sence in ji tesnoba ni pustila dihati, ji je udarilo v zavest:

— Razkriti moram Filipa! Samo, če ni prepozno. To je bila Aleševa volja! Kakor oporoka! In samo jaz vem to!

Obenem se je ustrašila same sebe. Saj nima toliko moči, saj bo obtožila tudi sebe.

Strah, ki se je oglašal na dnu razuma, se je približeval teži, ki ji jo naložila Aleševa smrt. Svojega brata naj izda?

Kaj pa Aleš?... Pomagala ga je umoriti... Nič ga zdaj ne bo oživilo!... Toda kakole ne bo zdržala, ne bo mogla živeti.

Dokler ne odvrže tega bremena, ji ne bo obstanka. Bolje, da jo pogubi kazen, kakor ta pekoči ogenj.

Zakaj trepeče? Koga se boji? Trepeče pred partizani in boji se Nemcev.

BOŽIDAR LAKOTA

Osnutek za naslovno stran pesniške zbirke Luciferjev padec.

ZDOMSKA (1970)

Imela je črne oči,
imela je bela meča;
na vlaku za München je gneča,
gneča —
kje pa je sreča, kje pa je sreča?

jaz sem jo ljubil, položil jo je tehnik Kos;
jaz sem bil bos, tehnik Kos je imel voz;
pel sem ji pesmi, on je cingljal z novci;
imel sem roso v očeh, imel je vilo v gozdu.

imela je črne oči,
imela je bela meča;
na vlaku za München je sreča, pa gneča.

nož prinesem iz Nemčije,
nož za črne oči,
nož za bela meča;
na vlaku za München je gneča,
gneča —
daleč, še daleč je sreča.

položil jo je tehnik Kos, jaz jo bom ubil;
bil sem bos, tehnik Kos je imel voz;
na nož ujamem luč, na mizo vržem cekin;
imel sem pesem v srcu, imel je vilo v gozdu.

baba je imela črne oči,
baba je imela bela meča;
na vlaku za München je gneča —
daleč, daleč je sreča.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● **Letošnje žalne slovesnosti ob dnevu mrtvih** v spomin na padle borbe in aktiviste so v vseh krajih radovljiške občine potekale ob izredno množični udeležbi delovnih ljudi in občanov. Zlasti množičen je bil obisk na slovesnostih v Dragi in v Begunjah, kjer so letos obnovili spominske kamne in pripravili lep kulturni program.

● **Izvršni svet SO Radovljica** je na 17. seji 28. oktobra obravnaval predlog odloka o pogojih za oddajo nezazidanega stavbnega zemljišča, osnutek odloka o ugotovitvi skladnosti prostorsko izvedbenih aktov z družbenim planom za čas 1986—1990, osnutek odloka o povračilu in nagradah sodnikom porotnikom Temelnjega sodišča Kranj, analizo obdajanja za vezancev od gospodarske dejavnosti, osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov in osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih na promet nepremičnin. Spregovorili so še o problematiki spomeniškega varstva s področja NOB, o spremembah in dopolnitvah statutov osnovnih šol in o predlogu usklajevanja ravni osebnih dohodkov v SIS in oceni združevanja sredstev v letu 1986 in 1987. Sprejeli so tudi pobudo družbenega pravobranilca samoupravljanja o ukrepih za sprejemanje planskih dokumentov v nekaterih OZD v občini.

● Na podlagi korespondenčne seje 20. oktobra je izvršni svet SO Radovljica ocenil rast sredstev za osebne dohodke v gospodarstvu občine v času od 1. januarja do 30. septembra 1986 v primerjavi s poprečjem lani 98 %. Do ponovne ocene, ki jo bo izvršni svet opravil v novembru, lahko OZD in skupnosti v negospodarstvu ob izpolnjevanju dogovorjenih programov in če imajo dovolj sredstev, povečajo osebne dohodke za največ 98 % v primerjavi z lanskim poprečjem.

● Na 39. seji P OK SZDL Radovljica 3. novembra so proučili predlog usklajevanja ravni osebnih dohodkov v SIS družbenih dejavnosti in oceno združevanja sredstev do konca leta 1986. Podprli so predlog reorganizacije svetov in drugih teles OK SZDL in pobudo ZKO Radovljica za pobratenje z občino Varaždin. Sprejeli so tudi pravilnik o medsebojnih delovnih razmerjih delavcev delovne skupnosti pri OK SZDL Radovljica.

● V Radovljici so 14. in 15. oktobra na posvetu sekretarjev osnovnih organizacij in stalnih akcijskih konferenc ZK v javnih glasilih, ki ga je vodil izvršni sekretar P CK ZKS Lenart Šetinc, spregovorili o uresničevanju kongresnih usmeri-

tev v sredstvih javnega obveščanja ter o tekočih nalogah komunistov v glasilih in JRT.

● Občinski svet Zveze sindikatov Radovljica je oktobra poslal vsem osnovnim organizacijam in konferencam osnovnih organizacij sindikata v občini ter poslovnim organom v OZD, TOZD in DSSS predlog enotnega delovnega koledarja za leto 1987. S koledarjem naj bi zagotovili poenotenje in pospešili izkoriščanje vseh razpoložljivih zmogljivosti, smotno porabo delovnega časa in dobro počutje zaposlenih. Predlog koledarja pa ne obvezuje OZD s področja gostinstva in turizma, trgovine, gradbeništva in gozdarstva ter drugih, ki imajo posebne pogoje in posebni delovni čas.

● Tričlanska delegacija skupščine občine Radovljica je bila 24. oktobra na obisku v prijateljski občini Apatin v SAP Vojvodini. Udeležila se je proslave in slovesnosti ob občinskem prazniku, ki ga slavi v počastitev tega dneva leta 1944, ko so enote NOV Jugoslavije osvobodile te kraje.

● Od 23. do 25. oktobra je bilo na Bledu posvetovanje Zveze združenj za kazensko pravo in kriminologijo Jugoslavije. Podatki objavljeni na posvetu povedo, da v naši državi od vseh prijavljenih pri tožilstvih sodišča obsodijo le 35 do 37 % ljudi, okrog 100 tisoč ljudi pa ima letno opraviti s pravosodnimi organi.

● Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju s sekretariatom za ljudsko obrambo pri Skupščini občine Radovljica organizirala 53-urne tečaje civilne zaštite za enote prve veterinarske pomoči. Tečaje v Radovljici, v Bohinjski Bistrici, na Bledu in v Podnartu je obiskovalo nad dvesto udeležencev.

● V okviru meseca požarne varnosti v oktobru je Občinska gasilska zveza Radovljica v sodelovanju s gasilskimi društvi organizirala vrsto vaj in drugih prireditev ter kvizov za mlade gasilce. 25. oktobra je bila na Bohinjski Beli osrednja proslava, na kateri so zaslužnim gasilcem podelili priznanja. Na ogled je bila tudi avtomatska lestev in nova cisterna Creina.

● Po podatkih Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri Skupščini občine Radovljica se je v prvih devetih mesecih 1986 fizični obseg proizvodnje, v primerjavi z enakim obdobjem lani, zmanjšal za 2,3 %. Lanskoletni obseg proizvodnje so presegli v strojni industriji za 17,6 %, proizvodnji tekstilne preje in tkanin za 8,1 in v proizvodnji raznovrstnih izdelkov (Elan) za 6,1 %.

● Od januarja do septembra letos so OZD v radovljiški občini izvozile za 10.936.678 tisoč din blaga in storitev, od tega je bilo 84,3 % izvoza na konvertibilno tržišče, kar je za 2,8 % več kot lani v tem obdobju. Plan skupnega izvoza je dosežen 71 %, samo na konvertibilno področje pa 72,2 %. Količnik pokrivanja uvoza z izvozom je bil 2,7, na konvertibilni trg pa kar 3!

● V prvih devetih mesecih 1986 so v turističnih krajih radovljiške občine našli 262.010 gostov, kar je pol odstotka več kot lani. Tujih gostov je bilo 146.025 ali 3,9 % manj kot lani, domačih pa 115.985 ali 6,8 % več kot lani.

● V devetih mesecih 1986 so v radovljiški občini zabeležili 1.600.264 nočitev, kar je za dober odstotek več kot lani. Domači gostje so ustvarili 10,9 % več nočitev, tuji pa 5,1 %. Kljub temu predstavlja delež tujih nočitev v skupnem številu kar 58 %, kajti povprečna doba bivanja tujcev je znašala 4,2, domačih gostov pa 3,8 dni.

● Od januarja do avgusta je bilo v radovljiški občini po prečno zaposlenih v združenem delu 12.838 delavcev ali 2,23 več kot v enakem obdobju lani. Samo v gospodarstvu je bilo zaposlenih 11.454 ali 2,3 % več delavcev kot lani. Od vseh zaposlenih je kar 52,8 % žensk. V gospodarstvu od vseh zaposlenih 50,1 %, v negospodarstvu pa kar 75,1 %.

● Lani je bilo v občini Radovljica 409 novorojenčkov, letos ob polletju pa le 179. Lani je v občini umrlo 303, letos ob polletju pa 167 občanov. Naravni prirast v letu 1985 je znašal 106, letos ob polletju pa komaj 12 občanov. Največje gibanje stalnega prebivalstva je na območjih KS Radovljica in Lesce, največje upadanje števila prebivalcev pa je na območju Bohinja, kjer se v zadnjih treh letih rodi letno le do 20 otrok, umre pa do 35 občanov!

● Konec oktobra je INDOK center pri OS Radovljica izdal glasilo delegatov občine Radovljica OBZORNIK št. 7 v nakladi 1550 izvodov. Prejeli so ga že vsi delegati. V Obzorniku je celotno delegatsko gradivo za 5. ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine in več delegatskih informacij ter obvestil. Pozornost zlasti pritegnejo podatki o neto osebnih dohodkih voljenih in imenovanih funkcionarjev v občini Radovljica.

● Po programu kulturne akcije za delovne kolektive je občinski svet Zveze sindikatov organiziral 29. oktobra še peto letošnjo predstavo opere Nabucco v Ljubljani. Letos si je to opero ogledalo v okviru kulturne akcije nad 1800 obiskovalcev iz radovljiške občine.

● V fotogaleriji Pasaža v radovljiški graščini je od 24. oktobra na ogled deseta letošnja foto razstava. Tokrat svoje umetniške fotografije predstavlja Edo Marušič, član fotosekcije Delo iz Ljubljane. Doslej je sodeloval že na 150 razstavah doma in v tujini in prejel 20 pomembnejših nagrad.

● Ljubitelji košarkaškega športa v Radovljici so lahko s svojimi igralci več kot zadovoljni. Zmagali so tudi v četrtem kolu slovenske košarkaške lige — zahod, ko so na svojem igrišču 29. oktobra porazili ekipo KK Črnomelj z rezultatom 132:71 (polčas 50:39). Strelci so bili: Dežman 26 košev, Stojšek 21, Grahovac 19, Erman 17, Praprotnik 14, Podlipnik 13, Kozole 5 ter Tušek in Šmit po 4 koše. Radovljičani so se tako še bolj utrdili na prvem mestu skupaj z moštvom KK Škofja Loka.

Vladimira Bratuž razstavlja v Šivčevi hiši

Kiparka in arhitektka, oblikovalka in keramičarka, v letih 1950 — 1953 asistentka profesorja Josipa Plečnika in od 1976 — 1981 profesorica za plastično oblikovanje na Šoli za oblikovanje v Ljubljani, se v zadnjem času vse bolj posveča čisti kiparski umetnosti.

Dr. Fran Šijanec je v Sodobni slovenski likovni umetnosti (Obzorja, Maribor, 1961) o Vladimiri Bratuž-Furlan med drugim zapisal: »Vladimira Bratuž-Furlanova je kazala zanimanje za dekorativne učinke cenene maloplastičnega materiala v primitivistični obdelavi (npr. izprane in izlužene oblike okrušenega prodnega kamna, kost, glina, sadra *). S svojimi prečutenimi oblikami in dogmami estetske kulture se je uveljavila še posebej na področju moderne keramike in male plastike. Pripomogla je k okrepitevi sodobnih smeri v slovenski uporabni umetnosti. Z vidnim uspehom je prikazala svoja prizadevanja še zlasti na mednarodni razstavi moderne keramike v Cannesu (1954).«

V Šivčevi hiši se avtorica predstavlja s ciklom malih keramičnih plastik in reliefov, v njenem ateljeju pa trenutno nastajajo lesene plastike, ki v abstraktni likovni govorici sugestivno ponazarjajo morske valove, veter, nebo ali Benetke kot simbol mesta na vodi. Našteta dela so namenjena razstavi v Jakopičevem razstavišču, kjer bo Vladimira Bratuž decembra letos prikazal tudi vso ostalo raznoliko likovno dejavnost v 35 letih ustvarjalnih naporov.

Kot Plečnikova učenka ceni in uporablja najrazličnejše kiparske materiale in v visoko likovno kulturo izbira pri svojem delu zdaj kamen zdaj les, kovino, mavec, beton ali glino.

Razstavljeni ciklus del v glini je nastajal med leti 1979 in 1985 in pomeni zanimivo povezavo med keramiko in plastiko. Kronološki pregled nastajanja različnih del vodi od glaziranih keramičnih plošč preko mestoma reliefno obdanih malih plastik s prav tako dvojnimi žganjem

in glazurami do neglaziranih plastik v glini.

Tehnične razlike spremljajo tudi vsebinske. Med keramičnimi ploščami imamo primerke čiste likovne igre z vključevanjem keramičnih elementov v estetsko razgibane reliefne kompozicije, grafično učinkujoče dekorativne in lirično občutene kompozicije, ki črpajo svoj oblikovni ritem iz valovanja obmorskih trav, in reliefne keramične plošče, ki so hkrati risbe in reliefi in v katerih razpoložensko odmeva istrski in obmorski svet. Keramične plastike, kot Mlin življenja, Sam v množici, Bratje - tuji, s svojimi raznolikimi preli-vi še stopnjujejo občutek ogroženosti, tesnobe, samote, medtem ko v drugih kiparkah v duhoviti in simbo-

ličnih formah ter s kontrasti med hrapavimi in gladkimi površinami oziroma rjavo in glazirano glino govori tudi o bolj vedrih straneh življenja.

Najmlajša razstavljena dela so vrečke iz neglazirane gline, ki privlačijo s svojo oblikovno dogmami likovno govorico, ki dviguje predmet iz njegovega vsakdana in mu vtisne globlji sociološki pomen: različne vrste vrečk, zložene na različne načine, navajajo gledalca na misel o popredmetenju življenja in na misel o izginjanju intimnosti in globlje človeškosti v naših medsebojnih odnosih.

Maruša Avguštin

*sadra — knjiž. Z žganjem te rudne pridobljene bel prah, ki se, pomešan z vodo, hitro strdi; mavec (Slovar slovenskega knjižnega jezika — op. uredništva)

D. J. Luxemburg

V prejšnji številki Železarja si je D. J. (Dee Jay) izposodil mojo oceno Torkarjevega Razsutega tovara. Nimam namena načeti polemike s tovarišem Zvezdnikom, kot Dee Jaya imenuje Edo Torkar v enem svojih pikirih portretov, nenazadnje oba trdita približno isto stvar in oba sva bolj slabo podkovan v navajanje citatov, vsaj kar se točnosti vira tiče. Bom pa poniglavo izkoristil njegov izziv. Pa se dajva, saj beseda ni konj.

Če Dee Jayu ne morem očitati nenatančnosti pri citiranju, pač zgolj zaradi tega, ker imam sam taisto bolezen, pa mu nenatančnosti pri branju ne bom spregledal. Da bi kdaj trepljal Edo Torkarja, tega si še misliti ne morem. Nimam namreč njegove samozvesti, da bi se lahko kar tako brez rezerve posmehoval provincialnemu amaterizmu. Trepljajo pa, kot vemo, predvsem tisti, ki so bodisi dovolj samozvestni, da ne vidijo svoje omejenosti, ali pa imajo dovolj oblasti, da take samozvesti ne potrebujejo.

Bolj simptomatično se mi zdi Dee Jayevo sprenevedanje, ko mimogrede pomeša mojo opazko o tem, kako dobrodušni da morajo biti Torkarjevi soseščani, ko brez priziva prenašajo njegovo posmehovalnost, s taiste-ga avtorja Hvalnico brezdelju. Moja domneva, glede na Dee Jayev odziv očitno napačna, o dobrodušnosti Torkarjevih soseščanov, se je nanašala prav nanj, na D. J. namreč. Pač pa se s Hvalnico brezdelju res strinjam, na ravni literarnega dela seveda.

Če vsem postmarksistom, neomarksistom, revizionistom in ostalim iz tega krožka že nekaj desetletij ne uspe najti skupnega imenovalca ob vprašanju ali je kraljestvo svobode tostran ali onstran kraljestva nujnosti, potem tudi nama z D. J. to bržkone ne bo uspelo na eni sami tipkani strani. Vsakršno sklicevanje na te in one zgodovinske osebnosti ali teoretične avtoritete je ob tem brezpredmetno.

Pač pa se ta dilema, v Torkarjevem primeru še posebno očitno, ali če hočete — zavestno, dogaja na čisto pragmatični ravni. Na tej ravni pa brezdelje ni več povsem istovetno z lenobo, ni več lenoba kar tako. Vsekakor pa ni skrita ta lenoba, saj ne Torkar in ne B. G. ne skrivata svojega navdušenja nad lenobo. Kajti, prav kakor svoboda ni abstraktna zadeva, prav tako je tudi lenoba ved-

no lenoba za nekaj, v Torkarjevem primeru lenoba za ustvarjanje, lenoba za umetnost. Pod tako lenobo sem se pripravljn takoj podpisati. Upam si celo trditi, da je prav ta lenoba tista, ki nas edina lahko pripelje v kraljestvo svobode, na katerikoli strani kraljestva nujnosti že je. Družbena stvarnost, nujnost, katero naj se po Dee Jayevem blagohotnem nasvetu trudimo spoznati, je namreč veličastno udejanjenje gesla: delu čast in oblast in je na razpotju komunizma in barbarstva bližje slednjemu. Oblast in čast, ki gresta abstraktnemu družbenopotrebnemu delu, se namreč na pragmatičnem nivoju sprevrčata v mistifikacijo materialnega, tradicionalistično ali že kar konzervativno togega, neustvarjalnega, do absurda ponavljajočega se, svojemu objektu (z zmago takega dela namreč delavec postane objekt svojega dela) povsem odtujenega dela. Za tako ponudbo se Dee Jayu lepo zahvalim.

Borut Grce

Projekcija diapozitivov

Fotoklub Triglavski narodni park prireja v četrtek, 6. novembra, ob 18. uri v hotelu Triglav v Mojstrani projekcijo izbranih diapozitivov svojih članov na temo: **Značilnosti in rekreacija na področju Triglavskega narodnega parka.**

Vabljeni!

Kamen na kamen, palača...

Tak pregovor velja tudi za denar. Čeprav nas mnogokrat zamikajo slaščice v slaščičarni, se premagamo in odhitimo v tretje nadstropje, kjer imamo učenci OŠ Prežihov Voranc svojo pionirsko hranilnico.

V njej trikrat na teden delajo učenci višjih razredov pod vodstvom mentorice Romane Kranjc. V zadnjem času so se z njenimi nasveti modernizirali in delno uvedli računalniško poslovanje, čeprav svojega računalnika še nimajo, ampak si ga sposojajo. Najbolj pridni varčevalci so učenci nižjih razredov, na višji stopnji pa varčujejo razredne skupnosti za izlete.

Ob dnevu varčevanja je vsak prvošolec dobil hranilno knjižico z minimalno vsoto denarja in praktično nagrado.

V preteklem šolskem letu smo bili najbolj uspešni varčevalci. V tekmovalju Pionirskih hranilnic Gorenjske smo dobili posebno priznanje. Že nekaj let smo uspešni varčevalci, kajti tudi otroci se zavedamo, da je v življenju potrebno varčevati, da si potem lahko kaj kupimo.

Alenka
Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc

Pika na i

Pred časom je na straneh Železarja potekala polemika, v kateri sta bila večkrat omenjena pojma marksizem - leninizem ter marksizem in leninizem. Popolnoma nehoti se je vanjo vključilo Društvo novinarjev Slovenije (predlagalo je, da se iz novinarskega kodeksa izloči »zavestna privržnost idejam marksizma in leninizma«) in dr. Božidar Debenjak. Njegovo stališče (Komunist, 31. oktober, str. 8) je sprejela sekcija MC CK ZKS za marksistično publicistiko in je s tem nehalo biti samo osebno stališče.

Dr. Debenjak pravi: »Dejstvo je namreč, da je formula »marksizem - leninizem« izrazita dediščina Kominterne. In pripada povsem določnemu zgodovinskemu času. Očitno so mnogi spregledali, da ta formula v dokumentih Zveze komunistov Jugoslavije uradno več ne obstaja.« Dr. Debenjak pa takole polemiki v pouk (seveda nehoti) zaključuje: »Vse to so vprašanja, ki terjajo znanstvene diskusije in političnih opredelitev, ne pa neproduktivnih časopisnih kampanj.«

Gledališka predstava skromnega obsega

V jeseniškem gledališču je bila v četrtek, 30. oktobra, prva domača premiera v tej gledališki sezoni. Upozorili so dramo Toneta Čufarja LJUBEZEN V KLETI, v režiji Vere Smukavec.

Pisatelja Toneta Čufarja Jeseničanom ni potrebno posebej predstavljati. Iz njegovega revolucionarnega življenja in delovanja naj omenimo, da je bil rojen leta 1905 na Jesenicah. Kot mlad je spoznal vse bridkosti bednega življenja, doživel krivice, ponižanja... Iz teh spoznanj je rasla želja po stikih iz resničnosti življenja. Ta želja se mu je izpolnila 1927 leta, ko je pristopil k jeseniški Svobodi in se za vedno zapisal delavskemu revolucionarnemu gibanju. V neposrednih stikih z naprednim delavskim okoljem in posamezniki se je mlad vključil v revolucionarno delo in življenje na Jesenicah. Leta 1931 je postal poklicni književnik. Kot komunist — revolucionar je bil preganjan. Z živo in pisano besedo je gradil vizijo o boljšem življenju. Njegovo revolucionarno delo je pozneje odkril tudi okupator. Enajstega avgusta 1942 so ga gestapovci ustrelili v Šentvidu pri Ljubljani, ko je bil star komaj sedemintrideset let.

Čufarjevo delo je bilo razpeto med politično dejavnostjo in književnostjo. Z umetniško besedo je opisal razne stiske, poraze in zmage, predvsem jeseniškega proletariata. Svojo revolucionarnost je izrazil v pesmih, črticah, novelah in dramskih delih. Čufarjevo prvo socialno dramsko delo JUTRANJA MOLITEV so premierno izvedli 1927. leta ob otvoritvi gledališke sezone jeseniške Svobode. Kljub nekaterim začetniškim pomanjkljivostim, ki pa jih je takratni režiser Franc Škrli delno odstranil, je Čufarjev dramski prvenec v tistih časih vzbudil posebno zanimanje, sam pa je od tistega časa postal viden delavec v dramskem odseku Svobode in v celotnem jeseniškem kulturnem življenju. Sledila je še vrsta dramskih del kot so Polom, Ščurki, Mali Babilon, od katerih je večina krstno uprizoritev doživela na odru jeseniške Svobode ali pozneje Enakosti.

Prav je, da se ob vsaki priložnosti spominjamo revolucionarnega dela našega Toneta Čufarja. V trajen spomin nanj in njegovo revolucionarno delo je poimenovano tudi jeseniško gledališče, trg, na katerem stoji gledališče, DPD Svoboda, osnovna šola, Čufarjeva plaketa. Njegove črtice, pesmi in novele z velikim uspehom predstavljajo ob raznih prireditvah in proslavah. Čufarjeve umetniške misli so zložene v razne recitale, ki so jih že večkrat uspešno izvajali prav igralci jeseniškega gledališča. Vedno so izvajali najboljše. Tudi najboljše dramsko delo POLOM je bilo ob pravem času izvedeno na jeseniškem odru in v naravi, pa Ščurki v Mariboru (gostovali so tudi na Jesenicah).

Lahko zapišemo, da Jesenice izpolnjujejo dolg in izkazujejo vse spoštovanje do dela Toneta Čufarja. Zato sta tudi predlog umetniškega vodje gledališča in odlok umetniškega sveta gledališča, da se v gledališki repertoar uvrsti prav Čufarjeva socialna drama LJUBEZEN V KLETI, pravilna in dobronamerna poteza. Ali mislimo, da je odveč poudarjati, da je izbrano delo resnično predsta-

va skromnega obsega, da je to skromen premierski učinek! Menimo, da se je čas za taka dela na jeseniškem odru iztek. So pa možnosti, da se taka in podobna dela negujejo na drugačen način in v drugačnih oblikah, samo za to sta potrebna dodatno delo in prepričevanje. Če že pred petdesetimi leti tekst ni ugajal takratnim razmeram, kako naj bi ugajal današnjim časom. Spremna beseda v gledališkem listu pravi, da je že Tone Čufar nameraval predelati vsebino; ker je ni, je to sedaj storila režiserka Vera Smukavec. Ne vemo, kakšne popravke in izboljšave je vnesla, toda zanesljivo ji ni bilo prijetno popravljati tisto, kar je »zagrešil« pred petdesetimi leti takrat mladi in še neizkušeni dramatik Tone Čufar.

Tako je režiserka Vera Smukavec v Čufarjevi igri banalnih ljubezenskih zapletov, neusklajenih družinskih razmer, predrznih dejanj »koštarja«, štrajkov, borbe za delavske pravice... s težavo premagovala nevhvaležen tekst, ki ga je morala opremiti z množico drobnih režijskih potez in z glasbo. Da bi vse bilo »revolucionarno«, je zaključni prizor igre opremila še z glasbenim vložkom Internacionalne! Kakšna zabloda in zloraba! Upajamo, da je uprizoritev tega in takega Čufarjevega dela na jeseniškem odru v najbolj dobronamerni

želji — samo repertoarski spodrlaj.

V igri jeseniških gledališnikov smo videli vrsto stereotipnih ponavljalnih prizorov, ki ob še tako prizadevnosti in povdarjenosti niso dosegli zaželenega učinka. Vse je teklo v nekakšni razvodenosti, s skromnim obsegom, za kar pa niso krivi igralci. Nasprotno, vsi so se trudili in nekateri znova zanesljivo potrdili standardne kvalitete: Rado MUŽAN — Štefan Majnik, zidarski pomagač, Mira BOLTE — Ančka, njegova žena, Tatjana KOŠIR — Marina Mihelič, teta — perica, Ivan BERLOT — Vinko Vrečar, ključavničar in dobre interpretacije: Irena LESKOVŠEK — Hilda Avsec, natakarica, Janez KRISTAN — Peter Jenko, tovarniški delavec, Franci ŽNIDARŠIČ — Andrej Trtnik, hišni posestnik, Elizabeta ŽNIDARŠIČ — Ivanka Blažič, služkinja.

Scena in kostumi Joža Bediča so primerni času, v katerem so nekatere družine na Jesenicah dodatni zaslužek ustvarjale s »koštarji«, kar pa je večkrat povzročilo zaplete, ki smo jih videli v tej igri. Posebno uspešna je scena dogajanja, klet — drvarnica in vsa njena dekorativnost.

V predstavi sodelujejo še: Gabrijel Smukavec — glasbena oprema, Ivanka Leskova — šivilja, Pavli Torkar — luč, Matjaž Smolej — magnetofon, Marjan Gogala, Roman Iskra in Ludvik Erjavec — oder in Draga Škvarc — šepetalka.

Franjo Ropret

Oživele korenine in viharniki

V Kosovi graščini razstavlja miniaturno kmečko hišo, lesene izdelke in skulpture iz korenin Stanko Košir. Razstava ob odprta do 26. novembra.

Avtor razstave Stanko Košir iz Gozd Martuljka je prepričan, da nobena generacija ni naredila toliko škode na področju kulturne dediščine kot sedanja. Po vojni, ko so si vsi hoteli obnavljati in ustvarjati domove, so se pojavili novi gradbeni materiali, nove oblike in potrebe. Skrinje, omare, sklednike, staro pohištvo so metali v peči. Ista usoda je doletela kolovrat, motovila, statve. Tako je Stanko Košir le s težavo dobil originalne, po katerih je delal makete v miniaturi (merilo 1:5). Izdelal je leseno kmečko hišo in v notranjosti predstavil izdelavo domače volne in platna. Tkanje sodi med najstarejše in najpogostejše domače obrti. Temeljne surovine za izdelovanje domačih tkanin so bile lan, konoplja in domača volna. Lan so sušili v sušilnicah in trli s trlicami. Predivo so mikali na grebenih, ga povežali v kodelje in predli na kolovratu. Prvotno so predli volneno in laneno prejo le na vretenu, ki so ga sukali s prosto roko. Platno in sukno so tkali na statvah. Navadno je bilo to možko delo. Iz ovčje volne so predli prejo, iz katere so tkali volnene tkanine, ki so jih gostili v sukno in valjalnici.

Platno in sukno so barvali z naravnimi barvili. (Statve na razstavi so delane po starih statvah iz Srednjega vrha. V naravni velikosti si jih lahko ogledate v Liznjekovi hiši v Kranjski gori.)

Stalni del notranje opreme kmečke hiše so bile lesene skrinje. Prve poslikane skrinje so se na kmetijah pojavile ob koncu 16. stoletja. Miniaturne skrinje na razstavi sta posnetka preprosto okrašenih skrinj iz začetka 19. stoletja. Čelna uokvirjena polja so poslikana s cvetlično motiviko.

Ob kmečki hiši in gospodarskem poslopju je stal navadno tudi kozolec. Je slovenska posebnost in najstarejša oblika je verjetno stegnjeni kozolec z več »štanti«. Iz te osnovne oblike se je potem razvil kozolec s plaščem in različnimi pristreški do danes najbolj razširjenega dvojnega kozolca.

Velik del razstavljenega gradiva predstavljajo »skulpture«, oblikovane iz rogovilastih, slikovitih korenin. Stanko Košir jih hodi iskati v gore in težko dostopne kraje, saj se mu izurjeno oko kaj hitro ustavi na nenavadno oblikovani korenini ali vihar-

Razstava umetniške fotografije Francija Kolmana

Razstveni salon DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in Foto klub Andrej Prešern Jesenice vabita jutri, 7. novembra, na otvoritev in ogled razstave umetniške fotografije kandidata in mojstra fotografije Francija KOLMANA. Razstavo bodo odprli s krajšim kulturnim programom, ki ga bodo izvajali učenci Glasbene šole Jesenice.

Triinšestdesetletnega upokojenega poklicnega fotografa jeseniško občinstvo dobro pozna, najsibo po njegovi razstveni dejavnosti ali kot večletnega poklicnega fotografa v jeseniški železarni in fotoreporterja našega Železarja. Franci Kolman je doslej sodeloval že na več kot dvesto skupinskih foto razstavah v domovini in tujini, imel pa je tudi deset samostojnih razstav. Za svoje ustvarjalne dosežke na področju fotografije je prejel več kot osemdeset nagrad in priznanj, med drugim letos tudi prvo nagrado na razstavi treh dežel 86 v Celovcu v Avstriji. Leta 1980 je za uspehe in dolgoletno fotografsko dejavnost prejel bronasto Kidričevo plaketo Foto kino zveze Slovenije. Foto zveza Jugoslavije mu je za doseženo umetniško raven podelila naslov »kandidat mojster fotografije«. Foto klubu Andrej Prešern Jesenice, katerega častni član je danes, je ostal zvest od leta 1960 in sodi med najaktivnejše ustvarjalce in razstavljalce.

Na jeseniški razstavi predstavlja ciklus fotografij pod naslovom TRENTA V OBJEKTIVU, za katero avtor pravi:

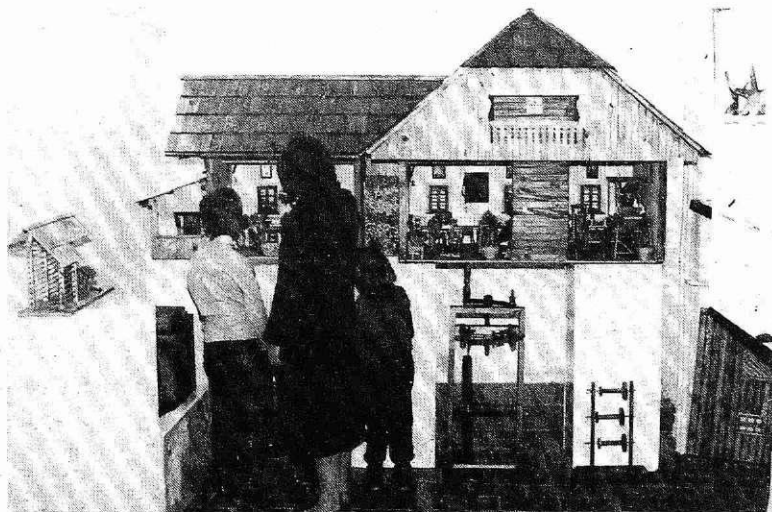
»Moji dosežanj temi ŽELEZARSTVO in ŠPORT sta bili bolj ali manj povezani z mojim rednim delom. Čeprav sem v pokoju, mi fotografska vnaša še ni popustila. Posegel sem na novo področje KRAJINA. Za začetek sem želel grafično upodo-

biti prelepo dolino Trente z njenimi domačijami, ki vse bolj izginjajo ali spreminjajo svojo podobo. Te fotografije s prvinsko kmečko arhitekturo naj ostanejo kot zgodovinski spomin zanamcem. Z iskanjem in fotografskim ustvarjanjem najdem svoj mir in nove navdihe za nadaljnje delo. V Trento se bom še vračal, saj njeni motivi še niso izčrpani.«

Franci Kolman je v svoji grafični upodobitvi prelepe alpske doline Trente prav gotovo uspel. Tehnika, s katero upodablja, mu nudi številne različice. Z upodabljanjem stare arhitekture in krajine pa prispeva tudi k prizadevanjem za ohranjanje narave in kulturne dediščine. V svojih izvirnih stvaritvah stremi za tehnično neoporečnostjo motiva. Njegove fotografije učinkujejo kot svojevrstni, večplastni in mnogopomenski vtisi krajine. Je resnično velik umetniški ustvarjalec, ki ni nikoli zadovoljen z doseženim in vedno išče in izpopolnjuje svoje pristope k motivom in njihovi obdelavi.

Na tej razstavi se predstavlja s petdesetimi fotografijami, od teh je trideset krajinskih in dvajset športnih fotografij.

Razstava umetniške fotografije Francija Kolmana bo v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprta do vključno 19. novembra vsak dan, razen ob sobotah popoldan in nedeljah, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Miniaturna stare lesene kmečke hiše v Kosovi graščini (foto: A. Kerštan)

niku. Korenini doma doda le malenkost, da poudari izraznost. Njegovi izdelki niso samo paša za oči, temveč imajo tudi določeno vsebino, ki je izražena že s poimenovanjem skulpture. Vsebinska je povezana z zgodovino, erotiko, vsakdanjim življenjem. Koreninam večkrat doda

tudi uporaben namen (svečnik, okvir slike, vaza) in izvirno oblikovanega sedežnega kota bi bila vsaka družina. Tako Stanko Košir z mnogo veselja in življenjske volje oblikuje spontane, igrive in s čutom za dekorativnost oblikovane lesene izdelke. Slavica Osterman — Keržan

ZDENKA TORKAR-TAHIR

35

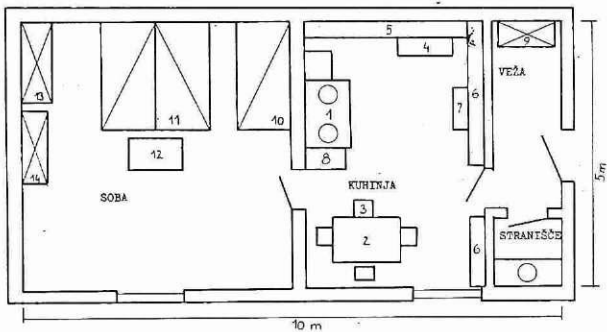
Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Po pobarvanih tleh v sobi se ni smelo hoditi v čevlji. Mama ga je mazala in »zgloncala« (zbrisala, da se je svetil). Sobe niso ogrevali. Posteljo sta si hčeri ogreli s termoforjem. V zgornje nadstropje, v sobo in kuhinjo, kjer je stanovala podnajemniška štirčlanska družina tovarniškega delavca, se je prišlo po zunanjih stopnicah ob stranski steni. Premog za kurjavo so kupili, drva pa je ata nasekal v gmajni in jih meter dolga privlekel k hiši, da sta jih Lojzka in Majda po pet vsak dan našagali. Električno so napeljali že ob gradnji hiše. Tik pred vojno so si na dvorišču postavili vodnjak, pred tem pa je mama hodila po vodo in prat k Savi.

Očetu sta otroka nosila malico v tovarno. Doma so zjutraj jedli največkrat polento ali žgance, prav tako tudi večer. Za kosilo pa je bila na mizi navadno »fovž župca« (neprava iz ekstrakta kuhana juha), krompir in solata. Pečenko so pekli le za veliko noč, 1. maja in ob božiču.

Mama, priučena šivilja, je hčerkam in sebi vse sama sešila, očetu pa le srajce in spodnje »gate« (hlače). Obleko zanj pa je kupila, ker je bil to že bolj štrapač narediti. Za vsak dan je očel nosil obleko iz »šitnega« plavega blaga. Ob nedeljah in praznikih je oblekel bolj »fajne« obleke.

Starejše ženske so imele za vsak dan čez kiklo ali obleko privezan črn »bertah« (predpasnik), na glavi ruto in na

cesta 1. maja 79

1 zidan štedilnik	8 naboj za premog
2 miza	9 omarica za čevlje
3 »štokerli«	10 postelja
4 omara za posodo	11 zakonska postelja
5 polica za škatle	12 miza
6 ptičje kletke	13 »kosten« omara za obleko
7 stalaža	14 »psiha«

nogah cikle. Hčerkam sta bili poleti »za k maš« oblečeni v »plisirane« (nagubane) kikle in bluzice. Na poti do cerkve sta se ustavljali pri stari mami, ki je živela v tovarniški baraki. Ko sta prišli, jima je vedno dvignila kikli in pogledala, če imata čiste spodnje hlače.

Takrat so dekletca nosila ta »okrogla« novagice (z okroglo elastiko pritrjene na stegna). Ker so bile okrogle elastike po materinem mnenju škodljive za žile, jima je sešila modrčke, s spredaj pritrjenima elastikama, na katere so pripenjale nogavice. Pozimi so pod zgornjim oblačilom nosile še »skoke« (majica in hlače z dolgimi hlačnicami iz enega kosa blaga), ki so se odpenjali na hrbtni in zadnjici. Za ven pa sta oblekli še doma narejene plaščke in klobučke in če so ti le malo »cvečk« (na stran) stali, je stara mama prišla ozmerjat mamo.

Poleti sta hodili bosi, v šolo pa vedno obuti v čevlje. »Dons pa noben noče bit bos!«

Hčerkam sta se igrali s punčkami iz cunj. Kakšno celuloidno pa jima je podarila ob Miklavžu stara mama. Lesen vozek, posteljico, kredenco in »šporgerlek« (manjši štedilnik) jima je izdelal oče. Mama jima ni dovolila, da bi se igrali na tujih dvoriščih, kakor ni nikogar od otrok spustila na domače dvorišče. Tudi odrasli niso hodili okoli sosedov. »Mamica je z njimi le pri plot kaj spregovorila in nas učila, da moramo vsakega pozdravit in če nas kaj sprašujejo, lepo odgovoriti. Če sva kaj napak storili, nama je s kuhlco (kuhalnico) po iztegnjeni dlani našela po pet udarcev. Oče pa naju je enkrat do dvakrat na leto čez kolena položil in natepel s pasom. So bili strogi starši.«

Ob večerih sta ata in mama hodila v gostilno h Kalan, kjer so ob glasbi harmonike prirejali ples. Oče, ki je imel tak posluh, da je znal igati vsak instrument, da ga je le v roke vzel, je igral doma na citre, trobento in harmoniko. Mama pa je rada pela.

»Ko je nekoč videl očka majhno punčko, kako lepo igra na harmoniko, se je odločil, da jo kupi tudi meni. A za harmoniko nisem imela veselja, saj sem večkrat jokala, ko je bilo treba vaditi. Ko sem se začela učiti, sem imela šele pet let in sem komaj na stolčku sedela. Sestro Lojzko pa so hodili na dom učiti igranja cieter.«

Na predvečer 1. maja je oče pomagal kuriti kres na Mežakli. »Je bil na skrivaj za ta rdeče« in zato ni pustil družine k božični polnočnici.

ZDENKA

Cesta 1. maja 83

Informatorica: Bertonec (Beguš) Zofija, rojena leta 1923 na Jesenicah, pred vojno zaposlena kot služkinja. Danes stanuje na Titovi 103.

Na današnji cesti 1. maja, tik pod gozdom, se je naselila družina Zofijinega očeta leta 1929, potem ko so si v enem letu postavili hišico. Svet so kupili od Čufarja — trgovca in lastnika dela bukovega gozda.

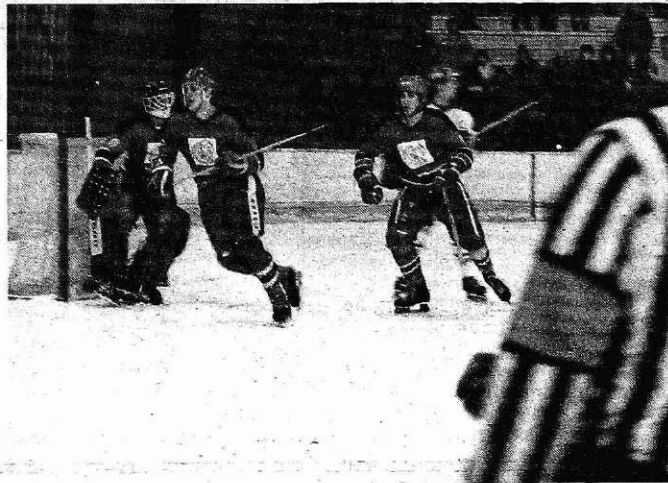
BREZ HITROSTI IN MOČI

Trinajsto kolo državnega prvenstva je bilo neuspešno za jeseniški hokej iz več razlogov. Najprej zaradi poraza Jesenic, nato Kranjske gore Gorenjke v Beogradu, nič manj pa tudi zaradi vnovičnega spoznanja, da se bo potrebno Kompas Olimpiji postaviti precej drugače po robu, če se jeseniški hokejisti tudi zares želijo boriti za naslov prvaka. Sedaj, ko čustvene strune niso več tako napete in ko je bilo dovolj časa za premislek, je potrebno le povedati, da tudi drugi poraz proti ljubljanskim hokejistom ni tako velika tragedija, kot je dejansko izgledalo prejšnji tork. Časa sicer ni veliko, toda na voljo ga je vseeno nekaj in ga je potrebno preudarno in smotno izkoristiti za spremembe, brez katerih, kot kaže, ne bo šlo.

Ljubljanci so tudi na jeseniški ledeni ploskvi namreč pokazali in dokazali, da so trenutno v zelo dobri formi. Predstavili so se v izredni luči. V njihovi igri je bilo veliko drsanja, moči, uigranosti in učinkovitosti. Vsem so prekosali Jeseničane. Spoznanje, ki sicer ni novo, kajti v prvem dvoboju v Ljubljani se je zgodilo podobno, toda nekateri (ni jih bilo malo) so vseeno upali, da je poraz v Ljubljani le prehod, da bi se sedaj vrgli puško v koruzo, toda nasprotniku je potrebno priznati njegove odlike in se zavedati njegovih prednosti. Na ta način lažje pridemo do protirožja.

Kljub sijajni igri Ljubljancanov se vseeno zastavlja nekaj vprašanj, o katerih bi se dalo veliko razpravljati, toda naštejmo jih le kot dileme. Denimo: ali ni Kompas Olimpija prežgadol v vrhunski formi? Koliko časa jo bodo držali? Kaj bo, ko bo nastopila kriza in kdaj bo to? Kaj bi bilo oziroma bo, ko bodo jeseniški hokejisti zaigrali bolje, predvsem pa hitreje, močnejše in bolj uigrano? In ne nazadnje, ali so Jeseničani res tako slabi, kot je pokazal tork, 28. oktobra?

Se sreča, da je 21. kratnim prvakom na voljo še nekaj časa. Če ga bodo znali izkoristiti pametno in delovno, se bodo zmage še vrstile, tudi proti najboljšim moštvom v državi. Da vse ni tako črno, kot je kazalo, je presenetljiva zmaga v Beogradu proti Partizanu z rezultatom 3:2 (1:1, 1:1, 1:0). Čeprav noben od nasprotnikov ni pokazal posebno kakovostnega hokeja, je za jeseniške hokejiste ta zmaga zelo pomembna. Vsekakor niso maceje solze, če izgubiš dvoboj proti Kompas Olimpiji pred domačim občinstvom, ob tem pa igraš še zelo slabo, nato potuješ v Beograd k lansnemu državnemu prvakom, ki te je le nekaj tednov pred tem premagal v Podmežakli. Moštvo, ki po vsem tem zbere dovolj moči in hokejske-

Na desno

ga znanja in ki mu ne manjka tudi psihološke trdnosti, je kolektiv, ki bo še zmagoval in razveseljeval svoje zveste navijače.

Zmaga proti Partizanu seveda ne pomeni, da je pozabljena sramota 2:5 proti Kompas Olimpiji. Še slabše bi bilo, če bi igralci mislili, kako so z zmago proti prvaku poravnali vse račune. Niti slučajno ne. Kajti Olimpija je pokazala sodoben način hokejskega dojemanja. Od nje se bomo pač morali marsikaj naučiti: hitrost, moč, uigranost in enostavnost, učinkovita taktika, v kateri smo videli tudi košarkarski način igre »pressing«. Tak način igre naj bo vodilo tudi Jeseničanom, kajti sodobnega hokeja ni brez hit-

USPEHI SLOVENSKIH TEKAČEV V TUJINI

Po izredno uspelem nastopu na drugem svetovnem pokalu v gorskih tekih, ki je bil v začetku oktobra v Valtellini v Italiji, so slovenski atleti in atletinje, ki tečejo na dolge proge, poleg tega pa premagujejo velike višinske razlike, nadaljevali s tekmovalci in dosegali uspeh za uspehom. Med tekmovalci so tudi predstavniki iz jeseniške občine.

17. oktobra so nastopili v Zeltwigu na avstrijskem Štajerskem in v hudi mednarodni konkurenci na 7 km dolgi progi osvojili odlični uspeh. Izmed 350 tekmovalcev se je kar šest slovenskih predstavnikov uvrstilo med prvo deseterico. Prvi je bil Marjan Krampelj, tretji Josip Šamu, peti Borut Podgornik, sedmi Franci Teraž, osmi Rajko Beribah in deseti Ivan Urh.

Že naslednji dan, 18. oktobra, so se udeležili tekmovalstva v Maria Sall (Avstrija), kjer je zmagal Franci Teraž, Ivan Urh pa se je uvrstil na tretje mesto. V svoji kategoriji je bil Tone Djuričič drugi.

26. oktobra so se tekmovalci, ki tekmujejo v gorskih tekih — pri nas še nepoznani in neuvetljivi atletski disciplini, ponovno vrtnili v italijansko dolino Valtellino, kjer so se v Morbegnu udeležili 28. tradicionalnega mednarodnega teka štafet. Na tekmovalstvu je nastopilo 65 ekip iz Velike Britanije, Slovenije in Italije. Tekmovalstvo so se udeležile najboljše italijanske ekipe, saj v Italiji tekmujejo v gorskih tekih že vrsto let. Zato je toliko bolj presenetljiv uspeh slovenskih predstavnikov, ki so se uvrstili na odlično osmo mesto. Slovensko ekipo za tek štafet so sestavljali: Franci Teraž in Tone Djuričič iz Mojsirane ter Ivan Urh iz Kamnika. Slovenske predstavnice so Angleži povabili naslednje leto na tekmovalstvo v Angliji.

Tekmovalci v gorskih tekih bodo že v nedeljo, 9. novembra, nastopili na tekmovalstvu v Racchiusu pri Vidmu v Italiji. Na tekmovalstvu v Italijo odpotujeta moška in ženska ekipa.

A. Kerštan

Članice

KK MENGEŠ : KK JESENICE
67:83 (45:39)

Košarkarice Jesenic so v Mengšu odigrale trening tekmo z domačo ekipo. S to tekmo so želele predvsem spoznati moč in način igranja ekipe, ki z rezultati v dosedanem delu prvenstva dokazuje, da bo ena glavnih kandidatov za prvo mesto.

Jeseničanke so tekmo resda dobile z visoko razliko, vendar predvsem po za- slugi dobre igre v drugem polčasu, ko so zaustavile najboljše domačo igralko. Vsekakor pa bo šele prvenstvena tekma s to ekipo v decembru pokazala, koliko so igralke Jesenic realno boljše.

Za Jesenice so igralce: Lah 5, Deretič 6, Šmitran 22, Felc 12, Stražisar 28, Krznarič 8, Učar, Sečič, Strajnar, Hadimurati- vič.

MAKS DIMNIK

sedemdesetletnik

Rodil se je 12. oktobra 1916 na Bledu, kot sin železničarja. Vse otroštvo je preživel v železniških čuvajnicah do Bohinjske Bele. Osnovno šolo je opravil na Bohinjski Beli, meščansko pa na Jesenicah. Leta 1929 so se po očetovi upokojitvi preselili na Belco. Solanje je nadaljeval v Ljubljani, kjer je opravil srednjo tehnično šolo strojne smeri. Po zaključku solanja zanj ni bilo ustreznih zaposlitve. Tako se je kot ljubitelj narave in gora preživil kot priložnostni sezonski delavec, drvar, nosač na triglavske postojanke, smučarski učitelj in planinski vodnik za Julijske Alpe. To delo je opravljal od leta 1935 do 1939, ko je končno dobil zaposlitev v tedanji železarni KID na Jesenicah.

Nogomet — člani

BOHINJ — JESENICE

2:2 (0:1)

Strelca: Bešič M., Pihler.
Jeseničani: Tokič, Zubanovič, Marič (Radčič), Mitrovič, Ibrahimović, Džamastagić (Lazov), Čatač, A. Bešič, M. Bešič, N. Omanović, Pihler.

V nedeljo, 2. novembra, je bilo še zadnje kolo v Gorenjski nogometni ligi. Moštvo Jesenic je igralo v Bohinjski Bistrici in izgubilo drugo točko v letošnjem prvenstvu. Tekma sama je bila slaba in dokaj groba predvsem zaradi slabega sodnika, ki ni kaznoval domačih igralcev za grobosti. V prvem polčasu so bili Jeseničani gospodarji na igrišču, igrali so lepo, povezano, si ustvarili nekaj lepih priložnosti, vendar so izkoristili samo eno. V drugem polčasu so jeseniški igralci popustili, tako kot že na prejšnjih tekmah in domačini so uspeli izenačiti. Nato je Pihler dosegel drugi gol za Jeseničane vendar so domačini po hudi napaki jeseniške obrambe uspeli izenačiti. V zadnjih minutah o Jeseničani napeli vse sile, da bi dosegli zmagoviti gol, vendar so jim to z nekaterimi sumljivimi odločitvami preprečili sodniki.

Po desetih kolih v sezoni 1986/87 so Jeseničani na prvem mestu s 18 točkami. Spomladi bo še šest kol, jeseniške nogometaše pa čakajo štiri tekme doma in samo dve na gostovanjih pri Lescah in moštvo Alpine iz Žirov.

O.N.

Kam na rekreacijo?

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne tudi v letošnjem letu organizira rekreacijsko vadbo v telovadnicah, kegljišču in drsališču, in sicer od 1. oktobra do 31. maja 1987 po naslednjem razporedu:

Ponedeljek,
— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 16. do 22. ure za vse TOZD in DS.

Torek,
— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure za upokojece Železarne,
— Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice — od 20. do 22. ure,
— Rekreacijska skupina — kegljanje na ledu od 18. do 22. ure.

Sreda,
— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 18. do 22. ure za vse TOZD in DS,
— Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (vse moški),
— Interesna skupina KOŠARKA v CSUI Jesenice od 18. do 20. ure.

Četrtek,
— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure za upokojece Železarne,
— Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice od 20. do 22. ure,
— Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (ženske),
— Rekreacijska skupina — kegljanje na ledu od 20. do 22. ure,
— Splošna rekreacijska vadba v OŠ 16. december — Mojsirana od 18. do 19. ure ŽENSKE, od 19. do 20. ure MOŠKI.

Petek,
— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 17. do 22. ure,
— Interesna skupina ODOJKA — v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure,
— Drsanje pod Mežaklo od 20. do 22. ure (vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno),
— Splošna rekreacijska vadba v OŠ Tone Čufar Plavž od 19.30 do 21.30.

Komisija za športno rekreacijo se je odločila za poizkusno kegljanje na asfaltu za vse TOZD oziroma delovne skupnosti brez razporeda — zaradi slabe zasedenosti kegljišča.

Delovna akcija

Organizacijski odbor SMUKA KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB Javornik - Koroška
Bela organizira za vse člane delovno akcijo

v soboto, 8. novembra, ob 10. uri na Pristavi.

Čistili bomo smučišče, zato orodje prinesite s seboj. V primeru slabega vremena se delovna akcija preloži na nedeljo.

Organizacijski odbor

KOŠARKA

ČLANI: 2. SKL — ZAHOD
MEDVODE : JESENICE
106:82 (55:32)

Telovadnica OŠ Otona Vrhunca, Medvode; sodnika Ivanuš (Ljubljana) in Poljanšek (Žiri) — dobra.

V štirih kolih so Jeseničani kar trikrat gostovali in tudi trikrat izgubili, tako da so z eno zmago in tremi porazi v drugi polovici lestvice.

Tekmo v Medvodah so izgubili predvsem zaradi neizkušenosti, saj so skoraj vsi igralci še mladinci ali kadeti. Najstarejša sta Domevšek (23 let) in Janša (19), ostali pa od 15 do 18 let. Razen tega tudi ni igral Henič. Kljub vsemu bi Jeseničani v Medvodah s pametnejšo igro lahko tudi zmagali, če bi manj metali od daleč in bolj igrali pod košem. V prvem polčasu so dosegli od 32 točk 21 izpod koša, v drugem pa 44 od 50. V drugem polčasu so igrali kar dobro, predvsem v napadu, s številnimi uspešnimi skoki in protinapadi. Razveseljiva je tudi borbenost, kljub visokemu vodstvu domačih, do konca tekne. Slabe strani pa so, kljub agresivni obrambi, veliko število košev, ki jih dobijo, in veliko osebnih napak. Vendar pa mladi Jeseničani igrajo iz kola v kolo bolje.

JESENICE: V.Šušur 7 (2:1), Janša 20 (5:3), Kovač 3 (2:1), Naumovski 13 (8:7), Peterneš 20 (6:6), Todorovič, Samar, Košir, Domevšek 19 (4:3).

V naslednjem kolu igrajo Jesenice proti Iskri Delti Ježici B v soboto, 8. novembra, v telovadnici CSUI Jesenice.